

GRAFIKAI SZEMLE

SZAKFOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

A KÖNYVNYOMDÁSOK SZAKKÖRÉNEK HIYATALOS KÖZLÖNYE

Szerkesztőség:
Budapest, V., Hold-utca 7.

Megjelen minden hó 20-án.

Kiadóhivatal:
Budapest, V., Hold-utca 7.

Könyvnyomdák és betűöntődéek a magyar korona országainak területén.

BUDAPESTEN.

<p>KÖNYVNYOMDÁK: I. KERÜLET (VÁR). Magyar kir. Államnyomda, Nándor-tér 1. Egyetemi nyomda, Iskola-tér 3. Szent Gellért-nyomda, Döbrentey-utca 18.</p>	<p>Pallas, irodalmi és nyom- dai részvénytársaság, Kecskeméti-utca 6. Pardavy József, Lipót-utca 6. Poldini Ede és Társa, Ferencz József-rakpart 32. Süsz Dávid, Haltér 6. Ullmann József, Régi posta-utca 4. Várnai Fülöp, Régl posta-utca 3. Wodianer F. és Fiai, Sarkantyús-utca 3.</p>	<p>A Pesti Lloyd-Társulat Könyvnyomdája, Dorottya-utca 14. Pollák M. Miksa, Nagykorona-utca 12. Preszburger Frigyes, Arany János-utca 21. Quittner József, Váczai-körút 18. Schlesinger és Kleinberger Bálvány-utca 18. Toldi-Könyvnyomda, (Schwarz Sámuel) Gyapju-u. 6. sz. Vayda és Hamburger, Nádor-utca 19. Weiszmann (sz. Laszk) E., Nádor-utca 18.</p>	<p>Kunoss Vilmos és Fia, Teréz-körút 38. Löbl Dávid, Andrássy-út 19. és Sze- recsen-utca 20-24. Magy. kir. államvasutak menetjegy-nyomdája, Csongery-utca 33. Mahrer Testvérek, Szerecsen-utca (államv. nyugdíjint. palotája). Markovits és Garai, Lázár-utca 13. Özv. Borúth Eleménné Mozsár-utca 8. Munk Lajos, Király-utca 58. Nagel István, Nagymező-utca 40. Neumayer Ede, Szerecsen-utca 35. Pitzger Izidor, Kazinczy-utca 35. Posner K. Lajos és Fia, Csengery-utca 31. Pollacsek Mór, VI., Révai-utca 5. Rigler József Ede, Rózsa-utca 55.</p>	<p>Propper Leó, Erzsébet-körút 22. Zeisler M., István-tér 17. VIII. KER. (JÓZSEFVÁROS). »Budapesti Hirlap« nyomdája, Rökk Szilárd-utca 4. Fritz Ármin, József-körút 5. »Magyar Nyomda«, József-körút 47. Morvay Marczell, József-körút 60. Rózsa Kálmán és neje, Szentkirályi-utca 30. Weissenberg Ármin, Eszterházy-utca 16.</p>
<p>II. KERÜLET (VIZIVÁROS). Bagó M. és Fia, Ponty-utca 4. Heisler Jaroslav, Várkert-rakpart 1. Müller K. (Münster K.), Albrecht-út 5. Weisz Testvérek, Pala-utca 5.</p>	<p>V. KER. (LIPÓTVÁROS). Nemzeti nyomda Bálvány-utca 2. Bendiner A., Arany János-utca 18. Czettel és Deutsch, Bálvány-utca 12. Gansel Zsigmond »Minerva«-nyomdája, Sas-utca 19. Hornyánszky Viktor, Arany János-utca 1. Hungaria Könyvnyomda és kiadó-üzlet, Váczai-körút 34. Kálmán M. és Társa, Nagykorona-utca 5. Kanitz C. és Fiai, Vadász-utca 26. Kertész József, Mária Valéria-utca 11. Kollmann Fülöp, Arany János-utca 34. Légrády Testvérek, Nádor-utca 7. Lőw Ede, Váczai-körút 80. Lőwy és Fischer, Nádor-utca 17. Márkus Samu, Gyapju-utca 6. Pesti Könyvnyomda- Részvénytársaság, Hold-utca 7.</p>	<p>VI. KER. (TERÉZVÁROS). Augenfeld Miksa, Dálnok-utca 3. Budapesti könyvnyomda- és kiadó-szövetkezet, Kemnitzer-utca 8. Bróza Ottó, Váczai-körút 17. »Corvina«-nyomda Révay-utca 14. »Európa« irodalmi és nyomdai részv.-társ. Ó-utca 12. Fővárosi könyvnyomda- vonalozó- és könyv- kötő-részvény-társas., Podmaniczky-utca 37. Fink Béla, Szerecsen-utca 17. Goldstein Albert, Szerecsen-utca 7. Gutenberg-Nyomda, Gyár-utca 31. Herrman Ignác, Laudon-utca 10. »Kosmos« műintézet, kő- és könyvnyomda r.-t. Aradi-utca 8. Klauber és Singer Ó-utca 5. Krömer Alajos, Gyár-utca 20.</p>	<p>VII. KER. (ERZSÉBETVÁROS) Deutsch József, Károly-körút 7. Eckstein és Neufeld Erzsébet-körút 29. Garai Mór, Károly-körút 3. Heimlich és Händler Király-utca 49. Hunnia-Könyvnyomda. (Tulajdonos: Münz M.) Rombach-utca 1. Löbl Mór, Király-utca 13. Löblovitz Zsigmond, Csömöri-út 54. »Pannonia«-nyomda Rombach-utca 8. Petőfi könyvnyomda- vállalat Dohány- és sip-u. sarkán.</p>	<p>IX. KER. (FERENCZVÁROS). Engelmann Mór, Lónyay-utca 7. »Hazánk« nyomda-rész- vény-társaság, Üllői-út 25. Wodianer Soma, Üllői-út 23. X. KER. (KÖBÁNYA). Első kőbányai könyvny. Jászberényi-út 1.</p>
<p>III. KERÜLET (Ó-BUDA). Bartalits Imre, Lajos-utca. Wimmer Márton, Serfőző-utca 10.</p>				
<p>IV. KERÜLET (BELVÁROS). Anglo-Nyomda (Kohn T.), Gránátos-utca 20. Athenaeum, irod. és nyom- dai részv.-társaság, Ferencz-teret 3. Buschmann Ferencz, Koronaherceg-utca 8. Franklin-Társulat, magy. irod. int. és könyvny., Egyetem-utca 4. Grosz Bertalan és Varga Endre, Lipót-utca 43. Goszler Gyula, Aranykéz-utca 1. Hedvig S., Károly-körút 22. Hunyadi Mátyás, irod. és könyvnyomda-intézet. Zöldfa-utca 43. Nagy Sándor, Papnövelde-utca 8. Neuwald Illés, Gránátos-utca 8. Országgyűlési Értesítő Nyomdája, Gránátos-utca 1.</p>				<p>BETŰÖNTŐDÉK: Államnyomda, I. vár, Nándor-tér 1. Athenaeum, IV., Ferencz-teret 3. Első Magyar Betűöntőde Részvénytársaság, VI., Dessewffy-utca 32. Egyetemi nyomda, I. vár, iskola-tér 3. Fischer és Mika, VII., Király-utca 83. Franklin-Társulat, könyvnyomda r.-t., IV., Egyetem-utca 4. Pallas, IV., Kecskeméti-utca 6. Pesti Könyvnyomda- Részvénytársaság, V., Hold-utca 7.</p>

Előfizetési ár: egész évre 2 frt = 4 kor., félévre 1 frt = 2 kor.

KÖNYVNYOMDÁK A VIDÉKEN.

Ada. Berger Adolf.	Csorna. Neumann Samu.	»Pannonia« könyvnyomd. (tulajd. Haar és Raab)	Kolozsvár. Gombos és Sztupjár. »Ellenzéke« nyomdaja. Gámán János Örökösél. Horváth Géza. »Közművelődés« nyomda. Lehmann V. Sándor. »Magyar Polgáre« nyomd. Polcz Albert. Stratzinger G.	Munkács. Özv. Blayer Pinkászné és fia Farkas Kálmán. »Munkács« könyvnyomdaja, könyv- és papírkereskedése: Kozma és Grünstein.
Alsó-Kubin. Schneider Dezső.	Czegléd. Piros J. és Társa. Sebők Béla.	Győr-Sziget. Gross G. és társa.	Gyula. Dobay János. Kohn Adolf.	Muraszombat. Grünbaum Márk.
Alsó-Lendva. Bozzay P.	Debreczen. »Csokonia« nyomda- és kiadó-részvény-társaság. »Debreczeni Ellenőre« ny. »Debreczene« nyomda. Ifj. Gyürky Sándor. Kutasi Imre. László Albert. Varosi nyomda.	Gyulafehérvár. Püspöki lyc. nyomda. Voltz H.	Hajdu-Szoboszló. Plón Gyula.	Nagy-Atád. Günsberger Antal.
Apatin. Szavadill József.	Deés. Demeter és Kiss. Rosenstein Mayer.	Hajdu-Böszörmény. Muntyán József.	Hajdu-Szoboszló. Plón Gyula.	Nagy-Bánya. Molnár Mihály. Keresztes Ferencz »Haladása« nyomdaja.
Arad. Aradi nyomda részvény-társaság. Bloch H. Gyulai István. Lengyel és Stein. Muskát Miksa. Román gör. kel. egyházmegye nyomdaja. Réthy Lipót és Fia. I. aradi amerikai gyors-sajtónyomda.	Detta. Heldenwanger József.	Halas. Práger Ferencz.	Hatvan. Hofmann J.	Nagy-Becserek. Grcsits I. Pleitcz Fer. Pál Utóda (dr. Brajjer L. és Mayer R.). Scheinberger Ignác.
Abrudbánya. Policzer Zs.	Déva. Hirsch Adolf. Kroll és Társa.	Hátaszeg. Stern Mór.	Hódmező-Vásárhely. »Hungaria« nyomda. Kanitzger G. Lévai Fülöp.	Nagy-Bittse. Spiegel Samu.
Aranyos-Maróth. Részvénynyomda. (Felszámolás alatt.)	Devescser. Rosenberg Zsigmond.	Hódmező-Vásárhely. »Hungaria« nyomda. Kanitzger G. Lévai Fülöp.	Holics. Hotascha J.	Nagy-Enyed. Cinrer J. József. Wokál János.
Aszód. Magy. kir. javító-intézet nyomdaja.	Ditró. Ditró és Szárhegy községek nyomdaja.	Holics. Hotascha J.	Huszt. Mermelstein Fülöp.	Nagy-Kanizsa. Fischel Fülöp. Singer Lipót. Wajdics József. Weiss L. és F.
Baja. Kollár Antal és Fia. Nánay Lajos. Streintz Gyula.	Dombóvár. Első dombóvári könyvnyomda és papírszergyár.	Holics. Hotascha J.	Igló. Schmidt József.	Nagy-Károly. Ifj. Róth Károly. Sarkady Nagy Zsigmond és Társa. Turóczy Zsigmond.
Balassa-Gyarmat. Halyák István. Özv. Kék Lászlóné.	Dunaföldvár. Schwarz Manó.	Holics. Hotascha J.	Ipolyság. Neumann Jakab.	Nagy-Kikinda. Jokly L. Milenkovits István. Radák János.
Balázsfalva. Gör. k. püspöki nyomda.	Duna-Szerdahely. Goldstein Józsuá. Adler Nettli.	Holics. Hotascha J.	Jászberény. Brünauer Adolf és társa.	Nagy-Körös. Ottinger Ede.
Bártfa. Blayer M.	Eger. Erseki lyc. nyomda. Egri könyvnyomda-részvény-társaság. Kohn Dávid.	Holics. Hotascha J.	Kabod. Deutsch Mózes.	Nagy-Mihály. Landesmann B.
Battonya. Hungária-nyomda, tulajd.: Gaál Vilmos.	Eperjes. Pannonia-nyomda, tulajdonos: Hedry Bertalan és Stehr D. Kósch Árpád.	Holics. Hotascha J.	Kalocsa. Werner Ferencz. Malatin Antal.	Nagy-Röcze. Künstler Soma.
Békés. Povázsay Testvérek.	Érsekújvár. Winter Zsigmond.	Holics. Hotascha J.	Kaposvár. Hagelmann Károly. Jancovics Gyuláné. Kéthelyi Miksa. Magyar János.	Nagy-Szalonta. Reich Jakab. Adler Jakab.
Békés-Csaba. »Corvina« ny. (Szheliszky József.) Lepage Lajos. Povázsay Sándor és Guszt.	Erzsébetváros. Kotzauer D.	Holics. Hotascha J.	Karánsebes. Oréhoja Antal. Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdaja.	Nagy-Szeben. Krafft C. Vilmos. Drotleff József. Institut tipografic. Reissenberger Adolf. Román püspöki könyvny.
Belényes. Süssmann Lázár.	Esztergom. Buzárovits Gusztáv. Gerenday József »Hunnia«-nyomdaja. Laiszky János. Tábor Adolf.	Holics. Hotascha J.	Karánsebes. Oréhoja Antal. Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdaja.	Nagy-Szöllős. Schwartz Béla.
Beszterce. Botschar T. Orendi Károly.	Fehértemplom. Wunder J.	Holics. Hotascha J.	Karánsebes. Oréhoja Antal. Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdaja.	Nagy-Szombat. Goldmann Miksa. Horovitz Adolf. Winter Zsigm. Özvegye.
Beregszász. Farkas Kálmán »Haladás« könyvnyomda, tulajd.: Juhász Piroksa.	Felső-Eőr. Schodisch Lajos.	Holics. Hotascha J.	Karánsebes. Oréhoja Antal. Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdaja.	Nagy-Tapolcsány. Platzko Gy.
Besztercebánya. Machold F. Singer Jakab.	Fertő-Nezsider. Horváth B.	Holics. Hotascha J.	Karánsebes. Oréhoja Antal. Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdaja.	Nagy-Várad. Berger Sámuel. Freund Lajos és Társa. Laszky Ármin. Láng József és Társa. Rosenbaum Vilmos. Sonnenfeld Adolf. »Szigligeti« nyomda r.-t. Pauker Dániel.
Bicske. Lederer Hermann.	Fiume. Battara P. Chiuzre & Co. Jeruscheg G. Karletzky Ferencz. Stabilimento Tipografico Fiumano.	Holics. Hotascha J.	Karánsebes. Oréhoja Antal. Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdaja.	Német-Bogsán. Zeller J.
Bonyhád. Raubitschek Izor.	Fogarás. Thierfeld Lipót.	Holics. Hotascha J.	Karánsebes. Oréhoja Antal. Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdaja.	Német-Palánka. Kristofek József.
Brassó. Gött János és Fia. Muresianu Aurél. Alexi Theochár. »Közművelődés« nyomda.	Galánta. Első galántai könyvnyomda és papírraktár.	Holics. Hotascha J.	Karánsebes. Oréhoja Antal. Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdaja.	Nyiregyháza. Jóba Elek. Pirlinger János.
Breznóbánya. Kreisler J.	Galgóc. Stern Adolf. Seidl Jakab.	Holics. Hotascha J.	Karánsebes. Oréhoja Antal. Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdaja.	
Buzlás. Uilmann F.	Gyergyó-Szt-Miklós. Szabó testvérek.	Holics. Hotascha J.	Karánsebes. Oréhoja Antal. Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdaja.	
Csákova. Chudý Testvérek.	Gyoma. Kner Izidor.	Holics. Hotascha J.	Karánsebes. Oréhoja Antal. Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdaja.	
Csáktornya. Fischel Fülöp.	Gyöngyös. Braun Bertalan. Herzog Á. E. Kohn L. Kohn Mór.	Holics. Hotascha J.	Karánsebes. Oréhoja Antal. Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdaja.	
Caiksomlyó. Ferenczrendi nyomda.	Győr. Fischer István és F. utóda: Nitsmann József. Surányi János. Polgár Bertalan.	Holics. Hotascha J.	Karánsebes. Oréhoja Antal. Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdaja.	
Csikszereida. Györgyjakab Márton.	Győr. Fischer István és F. utóda: Nitsmann József. Surányi János. Polgár Bertalan.	Holics. Hotascha J.	Karánsebes. Oréhoja Antal. Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdaja.	
Csongrád. Schwarcz Sándor. »Tiszavidéke« nyomdaja, tulajd.: Silber Jánosné.	Győr. Fischer István és F. utóda: Nitsmann József. Surányi János. Polgár Bertalan.	Holics. Hotascha J.	Karánsebes. Oréhoja Antal. Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdaja.	

GRAFIKAI SZEMLE

SZAKFOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

A KÖNYVNYOMDÁSZOK SZAKKÖRÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELEN MINDEN HÓ 20-ÁN

IV. ÉVFOLYAM

BUDAPEST 1894 MÁJUS

5. szám

Grafikai szaklap-kiállítás.

Szakkörünk az elmúlt hónap 22-én egy múlt évi választmányi határozatának adott létet, a mikor, hosszas és fáradságos munkálkodás eredményeként, megnyitotta a grafikai szaklapok tárlatát az Országos Iparegyesület új-utca 4. szám alatt levő helyiségében.

Csak a kiállítás rendezői tudják, minő fáradságos munkába került a kiállítás kétszáztizenhárom darab objektumának az előteremtése. Némely szaklapot csak hosszas utánjárás, három-négyszeri levélváltás után tudott a rendező bizottság előteremteni; keresni, kutatni kellett, kinél találhatók a kiállítandó alkalmi lapok, kiknek birtokában vannak megszünt és szakunkat közvetlen érdeklő nyomtatványok stb. És ha a kiállítás katalógusát átlapozzuk, látjuk, hogy a bizottság fáradozása, bár az összes grafikai szaklapokat így sem tudta előteremteni, nem volt meddő.

Méreteiben nem nagy, de tanulságos tárlat volt a szaklap-kiállítás és a kik tanulni, okulni óhajtottak, megtalálták az e célra való dolgokat a kiállításban, nagy számban.

Sajnos, hogy a szaktársak részéről csak az utolsó napokban nyilvánult némi érdeklődés a kiállítás iránt, a mikor oly hangok hallatszottak, hogy kár, hogy a tárlat tovább nem maradhat nyitva egy hétnél. Az első napokban kongott a terem az ürességtől, az utolsó napokban meg fájlalták, hogy már bezáródik.

Nem lehet célunk a kiállítás eredményeit e helyütt mérlegelni, miután arról *Firtinger Károly* szaktársunk alapos tollából nagyobb ismertetés készül s azt lapunk olvasói e helyen is olvashatják majd. Csupán a megnyitást óhajtjuk regisztrálni, a mint az lefolyt.

A jelzett napon már délelőtt 9 órakor megtelt az Iparegyesület terme az érdeklődő szaktársakkal, a kik élénken forgatták az előttük nagyrészben ismeretlen szaklapokat, különösen az angolokat.

Pont 10 órakor jelent meg *Falk Zsigmond* lovag kir. tanácsos, a kiállítás érdemdús védnöke, a kit lapunk szerkesztője, mint a Szakkör elnöke, a következő beszéddel üdvözölt:

Nagyságos Királyi Tanácsos Úr!

Tisztelt Védnökünk!

Alig több mint egy évtizede áll fenn a Könyvnyomdászok Szakköre, és ezen rövidnek mondható idő alatt már több ízben adta jelét életrevalóságának;

több ízben mutatta meg, hogy egy bizonyos cél-tudatos irányt követ, mely hivatva van a hazai nyomdászat emelését, fejlődését előmozdítani. Nagyságod előtt mindenestre tudva van és tudja az itt egybegyűltek nagy része is, hogy minő eszközöket igyekezett szerezni Körünk, hogy e célok elérésére folytonosan, szakadatlanul hasson. Hogy többet ne említsék, biztosította rendszeres kiadását a Nyomdászok Évkönyvének, mely évente számos érdekes közleménnyel gazdagítja a hazai szakirodalmat; és megteremtette a Grafikai Szemlét, mely, hogy sikeresen igyekszik megoldani feladatát, azt mutatja az az általános elismerés, melyben minden oldalról részesül.

De a szakmabeli fejlődést igyekszik körünk előmozdítani azzal is, hogy havi fölolvadó-üléseket tart, melyen szakkérdések lesznek fölvetve és megbeszélve, s jelesebb szakdolgozatokat olvasnak föl, mindenestre okulására a tanulni vágyó tagtársaknak.

Nem szűnő munkássággal dolgozik továbbá Körünk egy bizottsága azon a fontos művön is, mely egy teljes és tökéletes magyar nyomdász-kézikönyvvel lesz hivatva megajándékozni a hazai nyomdászokat.

Igyekezett aztán egyébként is mozgalmassá tenni a szakfejlődést és már 1887-ben rendezett kiállítást, a melylyel a hazai hírlapirodalmat mutatta be, és pedig lehetőleg teljes és sikerült gyűjteményben.

Jelen szerény kiállításunk eszméje Bauer János tagtársunktól ered, ki már a múlt év végén, midőn a márcziusi szabad sajtó emlékére ez idén is, mint minden évben rendezett ünnepély szoba került, megpendítette, mennyire szép és tanulságos dolog volna, összekötni ez ünnepséget egy oly kiállítással, mely bemutatná a mi hazai szaklapjaink mellett — már a mennyire megszerezhető — az összes külföldi szaklapokat, hogy közvetlen szemlélet által okulhatnának ismét és tapasztalhatnának szaktársaink a külföld nagyobb részét már kiállításában is mintaként szolgáló nyomdászati szaklapjaiból.

A márcziusi ünnepségre ugyan nem készülhetett el kiállításunk a dolog természetében rejlő rövidsége miatt az időnek, de azért Körünk rendező-bizottsága rajta volt, hogy nem szűnő munkássággal — a mennyire lehetséges — teljes képét mutathassa be ma a kiállítás keretébe tartozó anyagának.

Ime itt áll előttünk a szerény kollekció, a mely azonban igen tanulságos a nyomdász-szakemberre

Mielőtt azonban fölkérném Nagyságodat, hogy azt megnyitni kegyeskednék, tartozó kötelességet rovak le, midőn köszönetemet nyilvánítom kegyes Védnökünknek, *Falk Zsigmond* lovag, királyi tanácsos úrnak, ki, midőn tudomására jutott szerény törekvésünk, első percztől kezdve anyagi és hathatós erkölcsi támogatásában részesített bennünket. Köszönetet kell mondanom az Országos Iparegyesület tisztelt igazgatójának, nagys. Mudrony Soma úrnak, ki e helyiséget céljainkra szives készséggel engedte át; köszönet azon mélyen tisztelt vendégeinknek, kik e szerény aktust becses jelenlétükkel emelni kegyeskedtek, és végül azoknak, kik közreműködésükkel a kiállítást létrehozni segítették. Adja az ég, hogy sok oly buzgó pártfogója és gyámolítója legyen a magyar iparnak, az ipari munkások nemes törekvéseinek, mint a minő Nagyságod mindig volt, és most, a midőn felkérem, mint nagyrabecsült Védnökünket, hogy kiállításunkat megnyitni kegyeskedjék, szivünkéből kiáltjuk, hogy Nagyságod sokáig éljen!

Az elnök szép üdvözlő szavaira lovag *Falk Zsigmond* úr, a kiállítás védnöke, a következőleg válaszolt:

Szivesen és kész örömmel jelentem meg ismét az Önök körében, hogy együttesen ünnepelhessük hathatós tevékenységük egyik legújabb eredményét. Kettős örömmel jöttem azért, mert a Könyvnyomdászok Szakköre megalapítói egyrészt jó ismerőseim, másrészt komoly, céltudatos működésükkel már régen kivívták igaz becsülésemet; de örömmel jöttem azért is, mert ezen egylet szakegyleteink között az egyedüli, a mely szakmánk haladását és annak felvirágzását nemes ambícióval előmozdítani igyekszik; egyuttal sohasem mulasztván el az alkalmat, tisztességes módon a kollegák jóllétéről és anyagi helyzetök javításáról gondoskodni és ezen irányban úttörő lenni.

Minden kiállításnak, terjedjen az bármely csekély köre is, nagy fontosságot tulajdonítok; mert e modern vívmány van egyedül hivatva serkenteni és buzdítani az iparost, hogy minél szebbet, minél jobbat, minél tökéletesebbet produkáljon. Annál nagyobb fontosságot helyezek e szaklap-kiállításra, melynek rendezésénél kettős cél lebegett a tervezők szemei előtt. Bemutatják a szellem fenséges működésének úgyszólván a világ minden táján való megnyilatkozását; de bemutatják, — és erre helyezték természetesen a fősúlyt — mondom, bemutatják a nyomdai ipar mai álláspontját a különböző nemzeteknél; bemutatják pedig azért, hogy az előttünk levő mintákból tanuljunk, a hasznosat magunkévá tegyük és azután lehetőleg szebbet, jobbat és tökéletesebbet teremtsünk.

Uraim! Több mint egy félszázad tapasztalataival terhelve és egyuttal megáldva, biztosíthatom Önöket, hogy az eszmei tökélyhez, ha egyáltalán eljutunk, ahhoz *csakis a szemlélődés, a tapasztalás és a kiállítások tanulmányozása fog elvezetni*. Ne resteljék e kiállítást épp oly buzgó fáradsággal megtekinteni, mint a mily önzetlen feláldozással rendezve lett és azon reményben, hogy várakozásaikban csalódnai nem fognak, a kiállítást ezennel megnyitom!

A nagy éljenzéssel fogadott beszéd után a kiállítás megtekintésére indult a védnök úr és *Firtinger Károly*

szakértársunk kalauzolása mellett igen behatóan meg szemlélte azt, több helyen igen helyes megjegyzést téve a kiállított egyes tárgyakra. Ott láttuk alapos szemlélődést tenni *Falk Zsigmond* dr. urat és id. *Szimyey József* jeles tudósunkat is, a kik ezenfelül még hét-köznapokon körülményesebben is áttanulmányozták a kiállítást.

A megnyitási napon úgy délelőtt, mint délután a szakértársak érdeklődéssel szemlélték a kiállítás tárgyait, a melynek létrehozásában különösen nagy érdeme van *Bauer J. M.* szakértársunknak és lapunk főmunkatársának, a ki kitartó buzgalommal hordta össze a kiállítás anyagát.

Köszönet és elismerés illeti első sorban *Falk Zsigmond* lovag, kir. tanácsos urat, a ki, ha szakdologról van szó, áldozatkészségével mindenkor előmozdítja a jó ügyet. Most is díjmentesen nyomatta ki 1000 példányban a kiállítás katalógusát egy ív terjedelemben és igen csinos kiállításban. Vajha sok ilyen önzetlen barátja volna szakunknak, akkor sok megoldatlan dolgot lehetne a megvalósítás stádiumába terelnünk!

A kiállítás berekesztése április 29-én este történt meg, minden ünnepélyesség nélkül, csendben.

Az angol nemzetközi mintacsere.

Közel négyszáz különféle mintát tartalmaz az angol nemzetközi mintacsere XIV. sorozata*, tehát sokkal többet, mint a német, a melyről már lapunk előző számaiban emlékeztünk meg. Mégis, hogy ennek ismertetését rövidebbre szabjuk, mint amazét, annak kettős oka van. Első és nyomósabb az, hogy sok mintáról, mint pl. a *Hornyánszky*-nyomda irisznyomású címlapjáról, már a német cserénél megemlékeztünk; a másik pedig, hogy az előbbi sokkal közelebből is érdekelt minket.

Bár mi szeretnők a legjobban, ha a mintacsere minden egyes darabjáról külön emlékezhethetnénk meg, hogy így minél nagyobb propagandát csinálhatnánk e szakkulturális műnek; de egyrészt lapunk tere, másrészt annak megjelenési ideje is gátolnak abban, hogy így — mondjuk — efemer értékkel bíró bírálatot hosszabb időn át közöljünk.

Mégis meg kellett erről is emlékeznünk, mert nagyon is méltó arra, hogy a szakirodalom hasábjain évről-évre nyomát találjuk e jeles alkotásnak, a mely egymaga nagyobb missziót teljesít az alkotásra törekvő elméknél, mint bármely félvállról odavetett szaktanács.

Az angolok mellett — kik a mintacsere leg-nagyobb részét szolgáltatják — ott látjuk Németországot, Ausztria-Magyarországot, Belgiumot, Dániát, Olaszországot, Svéd és Norvégiát stb., sőt egy-két exotikus nyomdatermékkel is találkozunk.

A mintacsere általános benyomásából itélve, abban a nyomás változatossága és művészies kivitele dominál. Ezekben évről-évre fokozatos haladást, sőt helyel-közzel nem egy czélszerű s mondjuk mindjárt

* Angol czíme: *The Printers' International Specimen Exchange*. Vol. XIV. — 1883.

megkapó ujitást fedezünk fel. Maga a szedés vázlata azonban vagy imitáció, vagy — egy-két dolognál eltekintve — rossz és hatástalan kompozíció.

Ilyen semmitmondó szedésvázlat például a *Southal Bros. & Barclay* (Birmingham) cég kártyaalakú és a mintacserére készült nyomtatványa, a mely bizony a nyomó bravouroskodása nélkül csak egy, minden esztétikai érzék nélkül összetakolt körzetgarmada volna. Így azonban a nyomó azzal segített a bajon, hogy e nyomott hangulatot keltő vázlatához még nyomottabb színvegyületet vett, a melylyel ő azonban olyan hatást ért el, hogy abból még a szedőnek is jut valami.

Most jön egy másik, a melyiknél úgy a szedés, mint a nyomás a legegyszerűbb szakképzettséget sem igényelte, a mintacserébe meg éppen kár volt felvenni. Az egész nagy papírlapon egy 16 cicero magas és 28 cicero széles aranyos árnyékos vonalba van szedve három text írott betű sor, felül egy kétcicerós rondírott sorral, míg az oldalra egy kis színes virágocska van odavetve. Ha hozzáteszszük még, hogy a kis kártya deczemberi dátumot visel, akkor ezt a virágot inkább még csodabogárnak nevezhetjük, a milyennel bőségesen traktálnak vidéki műintézetek.

Egyszerű, de azért izléses dolog a *Spamer*-féle lipcei könyvnyomda üzleti körlevele, a mely még azért is dicséretet érdemel, hogy még az angolok kedvéért sem hagyta el nyelvét s megmutatta, hogy a nemzetközi cserében még a nyelvnek is internacionálisnak kell lenni s a német szöveget nem cserélte fel angollal. Oly egyszerű, oly könnyű dolog ennek szedése, nyomása, hogy azt bármely kis nyomda megcsinálhatja és ez az, a miért mi oly szívesen foglalkoztunk vele.

Egy ügyes, de nem biztos kezű gépmester munkája az a kis üzleti kártya, a mely *Precious* angol nyomót vallja mesteréül és a Dennis-féle scarboroughi nyomdában készült. Egy olyan sikerült vignetta (fekete és piros nyomásban) van e kártya oldalába nyomva, hogy az ember hirtelenében le akarná onnan szakítani s ha én esetleg valami szenvedélyes vignetta-gyűjtő volnék, úgy okvetlen az lett volna első dolgom, hogy lenyaljam onnét — az igazinak képzelt vignettát. Azonban elhibázott dolog volt a kártya felső léczdarabját olyan piros és zöldes-kék tintafoltokkal telefröcscenteni, holott az, olyan színben, éppen semmit se mutat. Nem volt helyes a kártyán alul és felül kifutó ágat se olyan bizonytalan és még hozzá halvány, alapszínben nyomni. A szedés egyszerű, itt csak a nyomó akart szerepelni.

A *Julius Küttl* (Mährisch-Ostau) nyomda-cég üzleti kártyáján a szedő is, meg a nyomó is nagy fába vágta a fejszét, úgyannyira, hogy abba mindkettőnek beletört a — nyele. A nyomást elrontották a minden szónál előforduló téglavörös kezdőbetűk; a szedést pedig az, hogy annak szedője nem értett a rajzoláshoz, különben nem használta volna nyakra-főre azokat a levegőben fityegő lénia-darabokat, a melyeket még csak a Miatyánk se tart.

Lucas A. E. szaktársunk megmutatta, hogy lehet egyszerű szedésvázlattal is hálás anyagot szolgáltatni a nyomónak, hogyan lehet a jóformán egyszerű

vonalak körrajzait szebbnél-szebb színárnyalatokkal felékesíteni. Hát itt áll előttünk a birminghami *Hillmann & Co.* nyomda egy cím lapja, mely — eltekintve a négy (tavasz, nyár, ősz és tél) szimbólikus alakzattól — azt mondhatnók, hogy teljesen léniaiból készült művészies munka.

Programme. Sept. 6th, 1893. Csak ennyiből áll az egész szöveg, a mely bizonyosan valami mulatság műsorának a cím lapja lehetett. Hanem azután ha megnézzük ezt a kis csecsebecsét, akkor bizony rögtön kalapot kell emelnünk annak nyomója előtt. Kár, hogy csak a nyomda impressziuma (*J. H. Silsbury, Shanklin, Isle of Wight, England*) van rajta s nem tudhatjuk meg nyomója nevét. Azok az exotikus színek, a melyekkel az a két kínai nő élénk van állítva, valami nagyszerű, mondhatni élethű s alig bírjuk csodálatunkat fékezni a csinos kis munka szemlélésekor.

Ujdonság a maga nemében az a fénynyomat és litográfia útján előállított lámpa is, a melyet a *Dietze*-féle kőbúrgi udv. nyomda állított ki. A lámpának körvonala fénynyomatilag, fekete színben lett az eredetiről levéve és rögtön lenyomva, a különféle színek pedig litográfiai úton lettek reányomva. Nagyon ügyes gondolat!

Véletlenül élénkbe került egy levélfő is, az »*Examiner*« *Office wigan* nyomdából. Ezt csak azért iktatjuk a többi közé, mert a különben tűrhető munkát egy végtelenül boszantó technikai botlás teszi tönkre. Ugyanis, a dátum (*Wigan, 189 . . .*) úgy van szedve, hogy a Wigan szó tertia schwa-bacherből van, míg a szám már írott betű. Hát már ehhez csak nem kell bővebb kommentár?! . . .

Már a német mintacserénél is megemlékeztünk arról a három színben nyomott, de temérdek színváltozatot mutató gyümölcs-kollekcióról, melyet ott, t. i. a németben, a prágai *Otto J.* könyvnyomda állított ki. Most itt, az angol cserében is találunk egyet, a mely még sokkal szebb kivitelű, mint a németben említett. Ez az angol, különösen a színeknek határozottabb érvényesülésével mulja felül az előbbit. Különben azóta már sok szaklap is hozta ezt műmellékletül, kisebb-nagyobb szerencsével.

Most vesszük észre, hogy a rövidnek ígért ismeretetés már is túl kezd terjeszkedni az általunk kontemplált határon s mi még most szeretnénk a gáncoskodó tollal barázdákat szántani a mintacseré példányai között. De csak szeretnénk, olvasóink talán már ennyit is soknak tartanak!

Hát nem is folytatjuk tovább; de azt még se bírjuk megállani, hogy mielőtt e cikkünk végére leírnánk az utolsó pontot, még egyszer ne hívjuk fel az áldozatkész főnököket és ambíciózus szaktársakat a mintacserékben való minél tömegesebb részvételre, már csak azért is, mert egy-egy minta beküldése után 300—400 értékes, különféle minta birtokába jut az illető nyomda.

Reméljük is, hogy jövő ilyenkorra már nagyobb számban vesznek részt a magyar nyomdák e valóban üdvös és tanulságos nyomtatvány-kollekcióban. (!)

Helyesírásunk reformja.

(Felolvasatott a Szakkör 1894. évi május hó 6-iki havl ülésén.)

E cím alatt a Hazánkban *Zolnai* Gyula tollából egy cikk jelent meg, melynek ismertetésével — benünket nyomdászokat is érdeklő voltánál fogva — nem vélünk fölösleges munkát végezni.

Czikkiró szerint a Magyar Tudományos Akadémia a Nyelvtudományi Bizottság buzgó előadójának: Simonyi Zsigmondnak indítványára revízió alá vette az eddig rendszerint változatlan kiadásokban közzétett helyesírási szabályokat s a bizottság, valamint az Akadémián kívül álló nyelvészek véleményének meghallgatása és megvitatása után egy javaslatot osztott szét a szakférfiak között, a mely — ha a szükségesnek mutakozó kisebb javítások mellett a szentesítést megnyeri — helyesírásunknak ingadozó fejlődését biztosabb és helyesebb irányba lesz hivatva téríteni.

Maga a javaslat szövege — Simonyi munkája — szerkezet és világosság dolgában is lényegesen és előnyösen különbözik az eddigi *helyesírási elvektől és szabályoktól*, a melyekben kevesebb rendszer, több homályosság van, de még több következetlenség és ellentmondás volt található.

Kétségtelen, hogy a helyesírás kérdése egyike a legkényesebb kérdéseknek. Ha valahol, úgy itt bizonyára helyén van a következetesség. Azért az új javaslat sem jelent gyökeres, alapjában változtató újításokat. De az Akadémia késznek nyilatkozik az eddigi szabályok hiányait pótolni s az újabb irodalmi fejlődésből elfogadni mindazt, a mi czélszerű és észszerű, a nélkül, hogy gátat vetne új paragrafusaival a további természetes haladásnak.

Megmaradt, de világosabb kifejezést nyer a javaslatban helyesírásunk kettős alapja: a *kiejtés* és a *szófejtés* elve, melytől csupán a *hagyomány* és az *egyszerűsítés* enged meg olykor kisebb eltéréseket. Az utóbbi szemponton azonban — a hagyományon és az egyszerűsítésen — a javaslat több győzelmet enged az uralkodó köznyelvi kiejtésnek.

A javaslat lényegesebb módosításai a következők:

A kétfegyű betűk egygyel, a *cz*-vel kevesbednek; helyét az egyszerű *c* foglalja el, a mint az irodalom nagy része már régóta használja. Tehát pincét, cukrot, cáfolatot írának és szednének ezentúl mindnyájan. Az összes kétfegyű mássalhangzók egyszerűsítése, a mit a 70-es években eredménytelenül próbálgattak, olyan változtatás volna, a mely sokkal nagyobb nehézséggel járna, mint a mennyi hasznot hajthat.

Fontos újítás a *kétfegyű mássalhangzók kivétel nélküli csonkítása*, azon esetekben is, midőn kettős (hosszú) ejtésük képző vagy rag hozzájárulása által történik. Tehát: *összel, tavasszal, arannyal, vesszük* stb. E változás helyességét az Akadémia is már régebben elismerte és elfogadta, a helyesírási szabályok új kiadásaiban azonban sohasem iktatták be.

A többi módosítások közül kiemeljük a köznyelvi kiejtésnek szabályul tűzését a következő esetekben. Az *egy* szót, melyet országszerte minden magyar ajk *eggy*-nek ejt ki és olvas, ezentúl *eggy*-nek írjuk, a

mint a Magyar Nyelvőr ez évi első füzeté már meg is kezdte. Így lennének ezek is: *eggyes, eggyezés* stb. Az *egyedül, egyed, egyén* és *egyetem* szók azonban egyszerű *gy*-vel irandók, minthogy a kiejtésben is úgy hangzanak. Az *egyéb* és *egyenes* szintén egy *gy*-t kapnak, annyival is inkább, mert az *eggy*-nek nem is kétségtelen származékai. Így írjuk az *egyházat* is, mert ennek előrése régen szentet jelentett. Két ss-el írjuk, az általános kiejtéshez hiven, a *kis* szó közepfokát: *kissebb*, a mint a Nyelvőr évek óta teszi. — Az *épp, éppen, másképpen* stb. írásmódja nem hibázatható, bár a javaslat itt inkább az egyszerű *p*-t ajánlja. Nézetem szerint azonban az *épp* névmást hagyjuk két *pp*-vel, megkülönböztetésül az *ép* (egészes) melléknévtől.

Nincs okunk többé követni a szófejtés elvét a következő szavakban, minthogy alkotó elemeik a mai nyelvtudat előtt már elhomályosodtak: *ládd*-e (nem lát-d-e), *aggat, faggat, szaggat, nyaggat* (s nem *akgat, fakgat*), *piünközd* (nem pünkösd), *hetyke* (nem hegyke), *mingyárt* (nem mindjárt). Ezek közé vennők a *mindnyájan* szót is, a mai *mindnyájan* helyett, minthogy elemeire (*mind* és *nyáj*) alig gondolnak már.

Hasonlókép a kiejtés pontos követését mondja ki a javaslat a következő szókban is: *iktat* (nem igtat), *labda* (nem lapda), *friss* (nem fris), *ucca* (nem utca, mert az nem az *út*-ből származik), *icce* (nem itcze), *mezsgye* (nem mesgye), *éjtszaka* (nem éjszaka, mert a tősgyökeres kiejtés ez alakot nem ismeri), *podgyász* (nem podgyász).

Lényeges módosítás még az idegen szóknak teljesen magyaros írása, a mi tehát nemcsak a rég meghonosult, hanem az újabban átvett szókra is alkalmazandó. E szerint *filozófia, fizika, sablon* stb. volna ezentúl a hivatalos helyesírás, a mint többen már szintén megkezdették. Csupán a *ch, x* és *qu* betűk volnának megtarthatók. Az első szókban, a melyekben sem *h*, sem a *k* nem alkalmas megfelelője az idegen hangnak, mint pl. *technika*, nem *tehniká*, sem *teknika*. A másik kettőt is csak a kevésbé meghonosult szavakban tartanók meg a javaslat szerint, mint *expediczió, aquarell*. De ezekben is pótolhatók *ksz*-szel és *kv*-vel.

Az idegen szavak használatára vonatkozólag csak azt kívánjuk megjegyezni, hogy kivált ma, mikor mindent magyarosítani akarnak, nem tartjuk helyesnek az idegen szavak nagymérvű használatát, mint azt igen sokan teszik, így akarván virágossá tenni irályukat és beszédjüket, a helyett, hogy a szép irályban a szemléltetés tényezőivel: a *szóképekkel* s az előadás élénkségének tényezőivel: az *alakzatokkal* (szó- és gondolatalakzatokkal) élénnek. Helyénvalónak csak az esetben tartjuk az idegen szavak használatát, midőn a szó megjelölésére megfelelő jóhangzású magyar szavunk nincsen. Különbén a javaslat is inti írónkat és országgyűlési szónokainkat, hogy kerüljék az idegen szavak szertelen használatát.

A szók egybeírására nézve is van több helyes újítás a javaslatban.

Legfontosabb az *a*-nak egybeírása a vonatkozó névmásokban; *aki, amely, amint, amennyi* stb.; ez

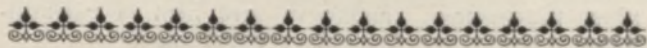
oly ujtás, a melyet az irodalmi gyakorlat már előre szentesített.

Itt azonban meg akarom jegyezni, hogy az *ami* szót — nézetem szerint — csak azon esetben használjuk egybe, ha mint vonatkozó-névmás (péld. mindaz, *amit* tegnap mondtam...) szerepel; azonban, ha mint birtokos névmás van alkalmazásban (péld. *a mi* házunk), akkor két szó legyen az, annál is inkább, mert ez esetben a hangsúly a *mi*-n van.

Szentesítést nyer továbbá az összetett helynevek egybeírása mindazon esetekben, a melyekben az egyes szók valóságosan összeforrtak nyelvtudatunkban. Az eddigi akadémiai helyesírási szabályok szerint *Buda-Pest* lett volna a törvényes írásmód; ezt azonban az »Akadémiai Értesítő«-n és a »Budapesti Szemle«-n kívül még maguk az akadémiai kiadványok sem követték. Ezentúl egybeírják nemcsak *Budapest*-et, hanem az ilyeneket is, mint: *Székesfehérvár*, *Nagyvárad*, *Balatonfüred*, *Hódmezővásárhely*, *Marosvásárhely* stb. Kivételt tehetünk a folyónevekkel összetett helynevekben, főképp, ha több hasonló név is előfordul; ilyenek: *Ér-Tarcsa*, *Körös-Tarcsa* stb. Ellenben a régi szabálytól eltérőleg nem írjuk egybe a megye nevét a *megye* szóval, tehát: *Veszprém megye*, *Nógrád megye* stb., éppen úgy, mint *Veszprém városa*, *Esztergom városa* stb. sem voltak az eddigi gyakorlat szerint sem egybeírt szók.

Még csupán egy tételt említünk meg, a mely visszásnak jelzi a helynevek régieskedő írásmódját. A régi írásmód csupán a családnevekben van helyén, a hol a kegyelet az ősök iránt tartatja meg velünk a régi szokást. Ellenben *Szathmár*, *Galántha*, *Ságh*, *Moór*, *Kővágó-Eörs* és hasonló írásmódok nem helyesírelhetők, tehát *Szathmár-t*, *Galanta-t*, *Ság-ot*, *Mór-t* stb. kell írunk és szednünk.

Hiszszük, hogy a nyomdászok körében is helyesléssel fognak találkozni ezen ujtások és módosítások, mert valóban visszatetsző az, ha azt látjuk, hogy majdnem minden író és minden nyomda más helyesírást követ, a helyett, hogy mindnyájan *egy* helyesírási szabályt tartanának szem előtt. *Lichtenstein J.*

Válasz Róth Lipót észrevételeire.

A szakköri tagsági jegyre hirdetett pályázat eredményéről irt bírálati jelentésben alaposan kifejtettem, mennyire hálátlan szerepet tölt be az olyan halandó, ki pályamunkák bírálatára vállalkozik.

Hogy e feltevésemben nem csalódtam, azt mutatják különösen azon el nem fogadható észrevételek, melyek Róth Lipót szaktársnak a tagsági jegyeket bíráló bizottság jelentésére tett, de minden komoly alapot nélkülöző megjegyzéseiben jutottak kifejezésre. És miután ezen észrevételek éle nem annyira a bírálat érdemére, mint inkább az előadó jelentése ellen lett irányítva, ebből kifolyólag meg fog bocsájtani Róth úr, ha nem a bizottság nevében, hanem — miután a bizottság előadója én voltam — észrevételeire csupán igénytelen személyem nevében adom meg a

választ. Oda fogok hatni válaszómban, hogy aggodalmait és észrevételeit megdöntsem, érveléseinek alaptalanságát kimutassam és azokat a saját értékkre szállítsam le.

Róth úr körülbelül négy pontban foglalta össze észrevételeit, tehát azokra sorrend szerint fogok válaszolni.

Ezt megelőzőleg azonban megjegyzem, hogy ha nagyobb figyelemmel olvasta volna át a bizottságnak kimerítően megindokolt jelentését, úgy nem látta volna szükségét, hogy arra észrevételeit a Grafikai Szemle útján megtegye. Továbbá pedig kénytelen vagyok megjegyezni még azt is, hogy ha valaki hasonló észrevételek megtételére vállalkozik, annak tanácsos volna talán körülnézni, mielőtt valami nagyot és merészet állít, hogy vajjon észrevételei bírnak-e kellő értékkel és súlylyal egy jury határozatának megdöntésére?

Mindenekelőtt kifogásolja, hogy a 15 főből álló bíráló-bizottságból csak nyolczan voltak jelen a döntő gyűlésen. Önnek, mint nyomdásznak, szabad volna tudnia, hogy egy tagsági jegy megbírálásánál nem okvetlen szükséges 15 szakértő tudását igénybe venni. Nem is azért egészítette ki a Szakkör választmánya a bizottságot 15 tagra, mintha a bírálaton mind a 15-nek okvetlen jelen kellett volna lenni, hanem azért, mivel tudatában volt annak, hogy a beválasztottak egy része úgy sem fogja a megbízatást elfogadni. Legyen abban nyugodt Róth úr, elég volt ahhoz nyolcz szakértő tudása is! Hogy ezt bebizonyítsam, figyelmessé teszem az anya-egylet önképző-osztálya által pár év előtt hirdetett levélfej-pályázatra, hol a beérkezett pályaműveket *csak öt* szaktársunk bírálata alá bocsátották és *azért a pályázat mégis meddő maradt.*

Másodsorban nem helyesli a jury azon határozatát, hogy az a segédeszközök közül a xilográfia és czingográfia igénybevételét megengedte, míg ellenben a litográfiát teljesen kizárta. És különösen megjegyzi, hogy ezt a bizottság a pályamunkák beérkezése után határozta el.

A pályázati feltételekben — mint Ön is beismeri, — egy tagsági jegy *szedésére* és *nyomására* volt pályázat hirdetve; tehát világosan kitűnik ebből, hogy annak sem *fába metszéséről*, sem *czinkografirózásáról*, sem pedig *litografirózásáról* nem volt szó. Abban igaza van, hogy a pályázati feltételekben ez nem lett kimondva, valamint nem lett kimondva az sem, hogy a mellékiparágak közül éppen a litográfia az, mely igénybe *nem vehető*. De az sincs ám abban kimondva, hogy *igénybe vehető*, hanem mindenki csupán azt érthette meg belőle, a mit már fentebb is említettem, hogy egy tagsági jegy *szedésére* és *nyomására* hirdettetett pályázat.

Továbbá merészen állítja, hogy:

... ilyesmi sehol a világon még nem történt meg, de nem is lett volna szabad megtörténni, hogy főleg egy ilyen szakbeli pályázatnál, a pályázati feltételeknek egyik leg-sarkalatosabb pontja a pályázóknak tudomására sem hozatik és csak titokban, a pályamunkák beérkezése után, a döntés előtt mondja ki azt a jury határozatilag. Ha Róth úr nagyobb figyelemmel kísérné a nyom-

dásztársadalomban történő jelentékenyebb eseményeket, úgy nem állítaná azt sem, hogy ilyesmi még soha, sehol a világon nem történt meg. Nyomban be fogom bizonyítani, hogy ez sem képez precedenst, mert ez előfordult már több alkalommal. Előfordult az önképző-osztály által hirdetett levélfej-pályázatnál is, mely pályázatról a Typographia 1891. évi október hó 7-iki számában megjelent bírálati jelentésben a többek között ezt olvashatjuk:

Elnök megállapítani kéri, hogy a pályázathoz nincs kimondva, hogy a segédeszközök felhasználása kerüendő s hogy abszolút becsű munka kívánatik.

A bizottság ennek daczára elhatározza, hogy miután az önképző-osztály a pályázattal egy, a mai kor igényeinek megfelelő munkát óhajt, csakis abszolút becsű mű jutalmazását fogja javaslatba hozni.

A végén pedig így szól a jelentés:

A bizottság e legjobb lelkiismerettel megejtett bírálat után abban állapotott meg, hogy sajnálattal bár, de ezuttal a *díjakat kiadatni nem javasolja* és újabb pályázat kiírását indítványozza.

Látható ezekből, hogy a bizottság még sem járt el olyan nagyon önkényűleg és rosszakaratúlag, midőn ama *lesujtó verdiktet* kimondta.

Igy volt ez mindig és így lesz az a jövőben is. Egy szakbizottságnak a bírálatnál mindig különös súlyt kell fektetni arra, hogy minő segédeszközök lettek igénybe véve.

Midőn a Szakkör díszokmányát, nemkülönben mikor a tagsági jegyet első alkalommal bírálták, már akkor is mellőzték a litográfiát. A mi nagyon természetes is, mert litográfia útján olyan hatásos, csiklandós színeket lehet produkálni, a mi szinte hódítólag hat a szemlélőre, de a minek különben semmi szakbeli értéke nincs.

Azt hiszem, eléggé bebizonyítottam, hogy erre vonatkozó észrevétele is mennyire sántikál.

Harmadszor nem helyesli, hogy a bizottság nemcsak hogy a díjakat nem adta ki, hanem túlszigorú bírálatával a jövőre nézve is elkedvetlenítette a pályázókat.

Erre nézve is igen kimerítően kell válaszolni, különben nem értjük meg egymást.

Őn határozottan állítja, hogy a VIII. számú pályamunka csupán azért esett volna el a díjtól, mert annak készítője a litográfiát igénybe vette. Volt ennek a munkának még egy sarkalatosabb hibája is, a miről természetesen a bizottságon kívül állóknak nem igen lehet tudomása. De miután most már bővebb felvilágosítással tartozom, tehát megsúgom, hogy az egy — Kulbe szaktársunk által Berlinben készített — újévi üdvözlő kártyáról lett — meglehetősen híven — lemásolva. Tehát plágium volt.

Negyedszer pedig, a mi a kritikai furkósbótól illeti (jóllehet, csak vékony pálczika volt), ezen szintén ne tessék megütöközni. Nem volt az olyan állítólagos »maró gúnynyal« mérve a pályázókra.

Hogy itt elfoglalt álláspontomat is kifejthessem, különösen ki kell emelnem egy mozzanatot, a mi csakugyan még sehol a világon nem történt meg, csak nálunk.

Midőn egyes pályázók titkos utakon értesültek a pályázati eredményről, egyikök egyenesen hozzám jött és követelte vissza tagsági jegyét és tiltakozott munkájának minden további megemlézése ellen. Én természetesen, legnagyobb sajnálatomra, nem tettem eleget kérésének, miután azt már a *döntés után* intézte hozzám. Ez a szaktárs elhasalta miatt napokig tombolt mérgében és fülem hallatára olyan szavakkal illette a bizottságot, a mely szavak bizony egy esepet sem voltak hízeltők és nagyon hasonlítanak a *szamaritánus és mahagoni* kifejezésekhez.

Megjegyzem még egyszer, hogy mindez a határozat meghozatala *után* történt és így nem csodálható, ha viszonzásul egy kis czélzás csúszott az előadói jelentésbe.

Hogy a díjat miért nem adtuk ki, erre a kérdésre megfelelt a bírálati jelentés körülményesen. Nem vagyunk mi, magyar nyomdászok már olyan nagyon szegények a szakerőkben, hogy egy pályázatnál a díjat silányabb és meg nem felelő munkának is ki kellene adni. Vannak nekünk igen jeles accidenszedőink, csak az a baj, hogy épen ezek nem ragadják, vagy csak ritkán ragadják meg az alkalmat, midőn tehetségüket és szakképzettségüket csillogtathatnák.

Ha egy bíráló bizottság a hozzá utalt munkákat nem találja jónak és megfelelőnek, akkor természetesen meg kell mondani az okot is, hogy miért rossz az és miért nem elfogadható! Így jártunk el mi is, midőn bírálatunkat meggyőződésünk szerint legjobb lelkiismerettel meghoztuk és arról a jelentést megírtuk. Ezért sem az *érdekelte* feleknek, sem *másnak* megharagudni nem illik.

Minden pályázónak el kell készülni két eshetőségre: vagy győz, vagy elbukik. De különösen el kell készülnie arra, hogy megkritizálják. A ki ezzel nem számol és ezért megharagszik, az soha sem fog tökéletesebbet alkotni, ha mindjárt Róth úr veszi is védszárnyai alá.

Végül még valami surlódásokat és kanapé-pöröket emlegetett Róth úr, melyek a bizottságban fordultak volna elő. Őszintén szólva, ezt nem értem. Erről nincs tudomásom, ennél fogva erre nem is válaszolhatok.

Több észrevétele, úgy hiszem, nem volt? Így hát végeztünk.

Scheicher Géza.

VEGYESEK.

Mellékleteink. Első mellékletünk egy alkalmi meghívót mutat, melylyel *Augensfeld* Miksa nyomdatulajdonos úr tiszeltelte meg lapunkat s a melyet gépmestere, *Illyésy* István úr szabad óráiban nyomott ki, hogy a nyomás minél sikerültebb legyen. Úgy a szedés, mint a nyomás becsületére válik ez új nyomdának, a mely — ezen az úton haladva — bizonyára az elsők közé küzdi fel magát. — Második mellékletünk *Az orosz trónörökös utazása* cz. műből vett *illusztráció* s a Pesti könyvnyomda-részvény-társaság nyomása.

Művészek nemzetközi versengése. Szaklap kiállításunkon a figyelmes szemlélő a más szépen kivitt szakdolgozon magasan domináló *British Printer* című londoni

szaklapot is találta, melynek technikai kiállítása méltán keltett feltűnést. E lap múlt évi szeptember-október havi füzetében egy műlap van bemutatva, ugynevezett »Csendélet«, mely különböző gyümölcsöt ábrázol egy papagálylallyal, kiállítva a megfelelő természetű színárnyalatokban, három autotipiai lemezről, melyeket a prágai Husnik és Häusler chemigráfiai műintézet szolgáltatott; a nyomás a három alapszínnel (sárga, vörös és kék) gyorsajton történt. E műlap élethű, kifejezésteljes kivitelével az olyannyira előhaladt német nyomdászok figyelmét is felkeltette, mert most már két utánnagyost bírnak arról. Ugyanis a St.-Gallenban (Svájc) megjelenő *Schweizer Graphische Mittheilungen* című kiváló német szaklap f. évi január hó 1-i száma melléklet gyanánt egy naptárt hoz, melynek középső része a nevezett prágai cégétől kiállított ugyanazon tárgyú lemezek által nyert képből áll. Legujabban pedig az ismeretes *Journal für Buchdruckerkunst* hamburgi szaklap május hó 3-ki számában ugyancsak ezen tárgyat mutatja be műmellékletképen. Mindhárom műlap készítői nagy elismerésre méltó munkát végeztek, mely minden szakembert büszkeséggel tölthet el művészetünk haladása felől. Ha azonban szigorúbb kritikát akarunk gyakorolni, ugye be kell vallanunk, hogy a st.-galleni nyomó mögötte maradt londoni és hamburgi szaktársainak felfogásán, a mennyiben a svájci műlap színezése egészben véve bágyadtabb és egyes apróbb részletek is tüntetnek ki hiányokat a kellő kidomborodásban. Ellenben a londoni és hamburgi munkákkal szemben nehezzé válik a kritikus helyzete, mert bár itt is különböző a felfogás és kivitel, mégis megvan mindkét műlapon a megkívántató tüzes festékezés és valódi művészi érzékkel karöltve járó, a legcsekélyebbnek látszó részleteknek megfelelő érvényre jutása iránti gondosság. Nagy előnyére volt a londoni nyomónak a papiros jobb minősége; míg a hamburgi nyomtatvány tetszetőséget nem csekély mérvben emeli a rajta alkalmazott széles, elegáns barna színben nyomott keret.

Falk Zsigmond lovag úrnál a Szakkör egy háromtagú bizottsága volt megköszönni azt a szíves áldozatkészséget és jóakaratot, a melylyel a szaklap-kiállítás létrejöttéhez járult s hogy annak védnökségét elfogadta. Falk úr szívesen fogadta a küldötteket s azt az ígéretet tette, hogy nemcsak most, de bármikor is szívesen támogatja a Szakkört s a mit csak megtehet érdekében, azt minden alkalommal meg is fogja tenni.

A »*Typographia*« huszonöt éves jubileumát május hó 1-én délelőtt ülték meg a fővárosi szaktársak a Széchenyikioszk termeiben, a hol ez alkalomból díszülés tartatott. Az ülésen mintegy 4—500 szaktárs vett részt, a kiket elsősül *Lipták* Lajos üdvözölt; majd az Ébredés-dalkör énekelte a Munkás-Marseillaisét, mit a jelenlevők meg is újrátak; ezután *Leitner* Pál tartotta meg megnyitó-beszédét, melyben a *Typographia* keletkezését vázolta főbb vonásaiban. *Leitner* után *Zaka* Lajos a *Typographia* történetéről és működéséről tartott felolvasást, főlegemlitve abban az eddigi szerkesztőket és működésüket. Az ülésen képviselve volt Temesvár, Brassó, Nagyvárad, Kassa küldöttekkel. Táviratok érkeztek Sopronból, Székesfehérvárról, Debreczenből, Csíkszeredából, Brassóból és Szegedről. A szép ünnepélyt az Ébredés-dalkör a *Szózat*al zárta be. Itt emlitjük meg, hogy a jubileum alkalmából a *Typographia* ünnepi számat adott ki, melyben szép költeményeket találunk *Ábrányi* Emiltől, *Morócz* Jenőtől; ugyane számban találjuk a *legelső* *Typographia* sikerült kliséjét is. — Este ugyancsak a Széchenyikioszkban igen sikerült ünnepélylyel záródott be a huszonötödik évét betöltött lap jubileuma.

A Franklin-Társulat irodalmi intézet és könyvnyomda igazgatósága április hó 28-án tartott ülésében *Benkő* Gyulát, a könyvkiadóhivatal főnökét és *Hirsch* Lipótot, a nyomda vezetőjét igazgatókká nevezte ki. Így a Jurány Vilmos

halála által megürült vezérigazgatói állás megosztatott két elismert, avatott tisztviselő között, a mi az intézetnek bizonyára csak előnyére lesz.

Moiret (Mayer) F. Ödön úr, a ki a hermaneczi papírgyárnak volt sok éven át igazgatója, ez állásától barátságos megegyezés folytán megvált és önállósította magát s ezt velünk körlevélben tudatja. *Moiret* úr papirnagykereskedése a gypjú-utca 6. szám alatt van. Midőn ezt tudomásra hozzuk, utaljuk t. olvasóinkat lapunkban foglalt hirdetésére.

A *fiumei orsz. dalárünnepélyen* az *Ébredés* címűt viselő könyvnyomdász-dalegylet is résztvett s becsülettel állta meg a helyét, a mennyiben versenydarabja precíz előadásáért díszokmánylyal tüntette ki a jury. Ez alkalommal a fiumei szaktársak fölkeresték a dalárdát s barátságos pohárkocczintásra hívták meg őket. Az egymást bár nehezen értő szaktársak között lelkes hangulat uralkodott s egyik felkészöntő a másikat érte. E lelkes hangulat szülte Gyöngyösi Sándor alcnöknél azon szép eszmét is, hogy indítványára a budapesti jelenlevő szaktársak suttyomban hirtelenében forintos gyűjtést rendezzenek s az egybegyűlő összeget adják át a fiumei szaktársaknak, mint az ott megalapítandó önképző-cgylet első alaptőkéjét. Össze is gyűlt pár perc alatt 30 frt s ezt lelkes beszéd kíséretében adták át a derék olasz nyelvű, de magyar érzelmű szaktársaknak. Természetes, hogy ez a sikerült eszme még bensőbbé tette a kollegiális viszonyt, melyet aztán lépten-nyomon volt is alkalom tapasztalni dalos szaktársainknak egész az elutazás pillanatáig.

Ifj. Thümecke Károly cég alatt Budapesten, koronaherczeg-utca 3. sz. a. javító-műhelylyel egybekötött szaküzlet nyílt meg. A cég *Berlinben* már évek óta fennáll és könyvnyomdai, könyvkötészeti, valamint cartonage-gépek gyártásával foglalkozik. Budapesti képviselője *Kutzb* *Armin* úr. Az itteni üzlet egyszersmind *Bohn* és *Herber* würzburgi gépgyár, valamint *Hille* *Móricz* drezdai gáz-, benzín- és petroleum-motor gyártó cég bizománya. *Rak* táron tart rézbetűket könyvkötők számára *Edm. Koch & Co.* cégétől *Magdeburgban*; szállít transzmissziókat, lyukasztó- és vágógépeket, lemezollókat stb. Együttal szíves figyelmébe ajánljuk olvasóinknak a cég jelen számunkhoz mellékelt hirdetésnyét.

A »*Pallas*« irodalmi és nyomdai részvény-társaság május hó 6-án tartotta évi rendes közgyűlését *Tomcsányi László* elnöke alatt. Az évi jelentés szerint daczára annak, hogy az elmúlt évben több új versenyvállalat keletkezett, az elért eredmény kedvező. A *Nagy Lexikonból* a VI. kötet a napokban hagyja el a sajtót. A megrendelők száma várakozáson felül gyarapodott. A társaság az államkincstártól utján egy nyomdai épületre alkalmas telket szerzett be, melynek beépítésére vonatkozólag a tervek most vannak folyamatban. — A nyomdában összesen 317.426 frt 37 kr. értékű munka készült el, melyek után 69.927 frt 77 kr. nyereséget értek el. A könyvkiadói forgalom 19.846 frt 22 krt eredményezett. A könyvkiadó és nyomdai nyereség 97.403 frt 49 kr., melyből a tisztí fizetések, kamatok, költségek és adók 34.706 frt 93 kr., valamint a leírások és értékesíkenésekre fordítandó 29.173 frt 80 kr. (63.880 frt 79 kr.) levonása után 33.522 frt 70 kr. tiszta nyereség marad. Ebből a különféle levonások után fizetnek ki osztalékul részvényenként 12 frtot, 24.000 frtot s a fenmaradó 200 frt 82 krt új számlára viszik át. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette, a felmentést megadta s a felügyelő bizottságot újból megválasztotta.

Villamos üzemű munkagépek kiállítása. E kiállításon, mely legközelebb nyílik meg a városligeti iparcarnokban, többek közt 32 könyvkötő-segédgép, egy nyomdai gyorsajtó és három galvánoplasztikus apparátus lesz működésben látható.

Új részvénytársaság. Az Egyesült Hirlapkiadó-Vállalat részvénytársaság, melyről az utóbbi napokban ismételen volt szó, a napokban tartotta meg alakuló közgyűlését. A társaság célja az alapszabályok értelmében napilapok és folyóiratok együttes kiadása és a nyomdaipar gyakorlása. A részvénytőke egyelőre egy millió koronában állapították meg, de később két millió koronára fog emelkedni. Az alakuló közgyűlés három évi tartamra igazgatókká kinevezte: Beutum Ignác, Geissler Lajos, Häutler Lipót, Meynier Károly G., Sonnenberg Imre, Vészi József, dr. Weissmann Fülöp, Weisenbacher Endre és Werkner Zsigmond urakat. A felügyelő-bizottságba megválasztották: Guttmann Lajos, Schödl Lipót és Werkner Ármán urakat. A közgyűlést igazgatósági ülés követte, melyben az igazgatóság elnökévé Weisenbacher Endrét s vezérigazgatóvá Vészi Józsefet választották meg. A társaság jogtanácsosává dr. Tolnay Lipót neveztetik ki.

A Ganz és társa vasöntő és gépgyár-részvénytársaság nem régen tartott rendes évi közgyűlésén előterjesztett jelentés a gyárnak jubileumáról is emlékszik meg. Ötven éve, hogy a svájci születésű Ganz Ábrahám a gyár alapját megvetette olyan időben, midőn még csak szóval serkentették hazánk legjobbjai az országot a hazai ipar megteremtésére. Ganz Ábrahám hét munkással egy kis műhelyben kezdte meg működését s a társaság három gyárában ma 4500 munkás, 410 alkalmazott dolgozik. A jelentés részletesen foglalkozik a gyár történetével, haladásával. A jubileum megünneplésére az igazgatóság 100.000 frtnyi összeg kiosztását indítványozza a következőképen: a tisztviselők nyugdíjalapjának a rendes 20.000 frton kívül még 20.000 frt, a munkások közt való szétosztásra 30.000 frt, tisztviselők külön jutalmárá 20.000 frt, a munkások segélyalapjára 10.000 frt, a gyár betegsegélyző pénztárának 5.000 frt, köz- és jótékony czélokra 15.000 frtot fordítanak.

Kaszánovits Milán verseczi nyomdatulajdonos ezelőtt négy évvel szerb nyelvű közgazdasági és társadalmi lapot indított, melyben, daczára annak, hogy kaucziót le nem tett, Miletics elveit valló politikai tartalmú cikkeket közölt. Most a verseczi törvényszék, mint sajtóbírótság, sajtóvétség miatt két havi és 14 napi fogházra, valamint 100 frt pénzbüntetésre ítélte. Az ítéletet úgy a tomesvári kir. tábla, mint a kir. kuria is, indokainál fogva helybenhagyta.

Krause Károly, a lipcei Krause Károly gépgyár-czég megalapítója, a szász király által kereskedelmi tanácsossá neveztetett ki.

Bankócsinálás. Udineben egy idő óta tömegesen kerültek forgalomba hamis ötvenforintosok. Sokáig keresték, kutatták a gyárat, a hol ezeket az ötveneseket oly nagy számmal és az igaziakhoz meglepő hasonlatossággal készítik, de nem tudtak ráakadni, míg végre most elfogták *Bolognato* Giacomo nyomdatulajdonost és huszonkétéves fiát Giuseppet, mert szinte bizonyos, hogy ők ketten a bankógyártók. Az üzletükben és lakásukon kutatást tartott a rendőrség és több tárgyat talált, a mely a bankógyártásra szükséges.

Egy nagytekinetű lipcei nyomdaczég megszűnése. Virágvasárnap, márczius hó 18-án hunyt el élete 69-ik évében *Wigand Walter* nyomdatulajdonos, a lipcei Wigand-család utolsó sarja. Ez alkalomból a »J. F. B.« hosszabb cikket közöl az elhunytól, mely több tekintetben bennünket is érdekel, miért is főbb adatait átveszszük. Az elhunyt atyja, *Wigand Ottó*, ki a lipcei ház alapítója volt, Götttingenben született 1795 augusztus 10-én és mint fiatal ember Pozsonyban került bátyjához, a pozsonyi *Wigand-ág* alapítójához, ki ott könyvkereskedő volt. Ennek megbízásából bekalandozta, könyvekkel megrakott társzekéren hazáak messze rónait, az általa látogatott nemesi kúriákban és papi székelyeken, rokonszenves és képzett módjára foly-

tán mindenütt szívesen fogadtatva. 1816-ban Kassán saját könyvkereskedést alapított, melyet később Pestre tett át; itt kiadta az első magyar nyelvű lexikont, de a censura feszélyezte őt vállalkozásaiban s 1832-ben Pestet itthagya, Lipcsében alapította meg nagy üzletét; posti könyvkereskedését pedig *Heckenast Gusztáv* vette át. *Wigand Ottó* 1870 szept. 1-én halt meg; nyomda- és kiadóüzletét azonban már 1854-ben átadta fiainak, kik közül a három első, *Hugó*, *Walter* és *Ottó* még Kassán születtek, míg a negyedik már lipcei születésű volt. A családból csak *Walter* maradt vissza, többi testvérei már régen nincsenek életben. *Walter* is agglégény-életet folytatott s így vele kihalt a lipcei *Wigand-ág*, a nagyterjedelmű üzlet pedig idegen kézbe megy át.

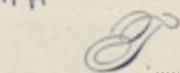
Beteg munkások gyógyítása Pöstyénben. Igen üdvös intézményt léptetett életbe a pöstyéni fürdőigazgatóság, midőn gyári és bányamunkások és általában a szegényebb néposztály részére, megkönnyebbitendő a fürdők használatát, pensionatust rendezett be. A betegek 60 krtól 1 frtig terjedő napi díjért nemcsak minden szükségleteiket fedezik, de állandó orvosi gyógykezelésben részesülnek. Gyárakat és iparvállalatokat, a hol sok munkás ember válik munkaképtelenné, különösen érdekelheti e humánus és a maga nemében egyedül álló intézmény.

Németország könyvkereskedelme 1893-ban. Könyvekben, térképekben és zeneművekben a bevétel kitett 3,119.400 kilogrammot, ellenben a kivitel 10,271.000-et. Színes nyomású képek, rézmetszetek stb. 414.100 kilogramm mennyiségben hozattak be, a kivitel pedig ezen cikkekben 3,932.600 kilogramm volt, a festmények és rajzok bevétel 489.800 kilogr., kivitele ellenben 425.600 kilogr. rúgott.

Liliput-könyvtárak. A világ legérdekesebb könyvtárainak egyike az, mely egy *Salomon György* nevű párisi amatőr birtokában van. A könyvtár körülbelül hétszáz kötetből áll. Valamely kötetnek a végből, hogy méltó legyen arra, hogy ebben a furcsa gyűjteményben helyet foglaljon, egy meghatározott nagyságot nem szabad meghaladnia. E liliput-könyvtárban a nagyságnak, helyesebben mondva, a kicsinségnek elfogadott maximuma az a *La Fontaine*, melyet *Laurant* és *Deberny* 1850-ben mikroszkópikus betűkkel nyomtattak és melyben egy oldal magassága 54, szélessége pedig 33 milliméter. Ez a *La Fontaine* ebben a könyvtárban az óriás szerepét játszza, ehhez képest vannak valóságos törpék, melyek a mikroszkópikus nyomdászatnak valóságos remekei; ilyen például: *Horác* művei, melyek 1878-ban *Henry Didot* nyomdájából kerültek ki (47 mm. × 30), *La Roche-Foucauld* maximái, 1827-ben ugyanannál (42 mm. × 21), *De Imitatione Christi*, *Tross* kiadásában, 1858. (46 mm. × 30), ugyanaz *Mame* nyomdájából 1862. (50 mm. × 31), *Petrarca* szonettjei, *Velenczében* 1879. két kötet (39 mm. × 24), *Dante Divina Comediája*, *Milánó* 1878., 500 oldalas kötet (38 mm. × 22) stb. Valamennyi könyv gyönyörű kötésben van. A történelem és a politika is igen díszesen van képviselve ebben a miniatűr könyvtárban; meg van benne az 1792-ben megjelent *Constitution Française* (41 mm. × 29), a németalföldi alkotmány hollandi nyelven, mely *Harlemben*, *Enshede* József nyomdájából 1861-ben került ki (49 mm. × 30). A legkisebb könyvek egyike *Németalföldnek* hollandi nyelven megírt története, mely 1753-ban *Amsterdamban* jelent meg: két kötetből áll, az egyik 146, a másik 266 oldal terjedelemmel (33 mm. × 17); mind a két kötet igen sok rendkívül finom kivitellé képpel van ellátva, melyek *Hollandia* történetének főbb szereplőit s az érdekesebb jeleneteket ábrázolják s melyek az iczipiczi oldalak hosszúságának körülbelül egyharmadát foglalják el; ez a könyv, más szavakkal kifejezve, körülbelül 3 centiméter hosszú és 1½ centiméter széles. Igen érdekesek továbbá a tizenhetedik és tizennyolcadik századból való

MEGHÍVÓ

Nagyon szívesen látjuk a június hó 3-án a rákos-
palotai erdőbe tartandó

➤ Családias Kirándulásra ◀

Önt k. ismerőseivel.

Találkozás d. u. 1/2 órakor a
nyugoti pályaudvar indulási ol-
dálán a jegy-csarnokban.

*

Jelvényt a helyszínen feltűzzük.

Tisztelettel

Augenfeld Szidi és Paula.

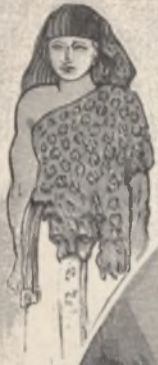

Handwritten text in a cursive script, possibly a signature or a note, located below the harp icon.

سوره ابراهیم
آیه ۱۲

kis bibliák, melyek közül bemutatunk néhányat: egy két kötetes biblia, borjubőrbe kötve, 264 rendkívül finom s nagyító üveg nélkül ki sem vehető képpel, melyeket két svájcezi asszony, Küssler Krisztina és Magdolna a tizenhatodik század vége felé rajzoltak; a kötetek terjedelme 42 mm. X 34; ezeknél sokkal kisebb a Haye kiadásában a tizenhetedik század vége felé megjelent ó- és új-testamentum, mely szintén 82 és 83 gyönyörű metszetet tartalmaz és melynek terjedelme 34 mm. X 18. Az egész könyvtár oly kevés helyet foglal el, hogy kényelmesen elfér két szivarskatulyában.

Olaszország szorult pénzügyi helyzetét sínlyi sok közhasznú intézet is. Így a milánói nyomdászati szakiskola a tíz év óta élvezett 2000 lírét kitevő évi segély helyett az idén csak 1500 lírét részesül.

A »Magyar Mese- és Mondavilág«-ból, *Benedek* Elek nagy mesevállalatából, megjelentek a 6., 7. és 8. füzetek, tele szebbnél-szebb illusztrációkkal. A Mese- és Mondavilág most megjelent füzetének legérdekesebb darabjai: A hadak útja (a hún mondakör utolsó fejezete), melyet ragyogó tollal írt meg Benedek. Van benne aztán több szép mese, nevezetesen: *Megőlt Istefán*, mely inkább legenda; a legszebbek közül való továbbá: *A molnár leánya*, *Mi van a ládikában?* *Üssed, üssed botocskám*, Szerencsének szerencséje, Kigyó Darvitéz és Tatarvitéz, Három nemes legény, Venturné, Melyik ér többet, A vörös téhen, Jégország királya. A rászedett ördög. A szülők s általában a nagyközönség figyelmébe nem ajánlhatjuk eléggé e vállalatot. Egy füzet ára 25 kr., 10 füzet előfizetési ára 2 frt 50 kr. Az egész mű 50 füzetre van tervezve. Megrendelhető a kiadó *Athenaeumnál* és minden könyvkereskedőnél.

Az 1848/1849-iki magyar szabadságharc története című illusztrált vállalatból a szokott pontossággal most jelent meg a 11. és 12. füzet, a melyben a horvát pártütés kezdetét, a felbizgatott nemzetiségek készülődését és az erdélyi oláh lázadás szervezését mondja el élénk, eleven tollal Gracza György. A 11. füzet egy igen érdekes s eddig kevésbé ismert okmányt is közöl. Az aradi magyar zsidók memorandumát, a melyben arra hívják fel hitsorsosait, hogy a szombat megünneplését tegyék át vasárnapra. A 12. füzet is szép műmellékletet hoz és mindkettő szebbnél szebb képekkel van díszesítve.

HIVATALOS RÉSZ.

Első havi ülés 1894. május hó 6-án.

Elnök Tanay József elfoglaltsága miatt az ülésen nem jelenhetett meg, azt Gelléri Mihály alelnök nyitotta meg. Elsőben is üdvözölte a szép számmal egybegyűlt kortagokat; majd előadja, hogy Gelberger Mihály tagtárs *A hasábvonalakról* című szakdolgozatával nem készülhetett el s így a már hirdetett felolvasás helyett *Lichtenstein* tagtársnak *Helyesírásunk reformjáról* cím alatt írt dolgozatát Janovits Ferenc tagtárs volt szíves felolvasni. Nyomban ezután Pollák Simon tagtárs Ágai Adolf dr.-nak *A szedőgyerek* című, jóízű humorral megírt dolgozatát olvasta fel.

E két érdekes felolvasást lekövető érdeklődéssel hallgatták végig a jelenvoltak, a melyekért Elnöklő köszönetet mondott azok íróinak és a felolvasó tagtársaknak; egyszersmind megemlítette, hogy Ágai úrnak már előzetesen is köszönetet mondott az átengedett dolgozatért és hogy mind a két dolgozat a Grafikai Szemlében is meg fog jelenni.

Elnöklő felszólítására titkár jelentését a következőkben tette meg:

A március hó 18-án tartott közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére Kerkovszky Alajos és Zimmermann Márk tagtársak kérték fel. — Az e közgyűlésen mandátumot nyert választmány 1894. évi márczius hó 27-én tartotta meg alakuló ülését, a mely alkalommal a négy bizottság így alakult meg. *Irodalmi bizottság:* Ács Mihály, Firtinger Károly, Gelléri Mihály, Kosovitz Rezső, Major István,

Szabó Dezső, Tanay József, Tichy Ákos. *Szakkbizottság:* Bauer J. M., Dapsy Károly, Fekete Ferencz, Janovits Ferencz, Kiss Károly, Krammer Lipót, Mitterszky József, Striska Ede. *Vigalmi bizottság:* Janovits Ferencz, Pamuk Ferencz, Plachy Lajos, Vecsery Lajos, Wóznér Ignác. *Gazdasági bizottság:* Rencsisovszky Ferencz, Stalla Márton, Wóznér Ignác. — Mindjárt az alakulást egy szomorú aktsallal kezdte az új választmány, ugyanis ekkor határozottunk *Kossuth* Lajos temetése ügyében. A meghaldogult ravatalára koszorút helyeztünk, melyhez *Kner* Izidor nyomdatulajdonos úr 5 frttal járult. A koszorú és szalag 60 frtba került, egyéb kiadás (jelvények stb.) 8 frt 38 kr igényelték s így — levonva a *Kner* úr 5 frtját — Körünkre 63 frt 38 kr. kiadás esett. — A *Kossuth-szoborra* is szétküldtük a gyűjtőleveket, a mely gyűjtést Körünk 20 frttal nyitott meg. Eddig körülbelül 130 frt jött be, bár már az egyes üzletek legtöbbször más íveken adakoztak. — A *szaklap-kiállítás* rendezését is elvégeztük, a melyet még az előző választmánytól vettünk át örökségül s a melyről csak annyit jegyzünk meg, hogy annak fényes erkölcsi eredménye volt. A napi lapok mind elismerőleg nyilatkoztak arról, sőt egyes notabilitások levélben fejezték ki az elnökségnek elismerését s azt hisszük, hogy a Kör tagjai se mondanak arról kicsinylő bírálatot. A kiállítás rendezésére 53 frt 60 kr fordítottunk, bevétel (katalogusból) volt 1 frt 80 kr., marad tiszta kiadás 51 frt 80 kr. Úgy erre, mint a *Kossuth-kiadásra* nézve kérjük a t. főelőolvasó-ülés utólagos jóváhagyását.

Ács Mihály t. elnökünk szíves közbenjárására Krecsányi úr, a budai szinkör igazgatója, az idénre is mérsékelt árú jegyeket bocsátott Körünk tagjainak rendelkezésére, melyért mindkettőnek köszönettel tartozik Körünk. — A vigalmi bizottságot a választmány egy juniusban tartandó nyári multság rendezésére kérte fel. — A *szaklap-kiállításról* egy emlékiratszerű ösmertetés írására a választmány *Firtinger* Károly tagtársat kérte fel. Ez az ismertetés a Grafikai Szemlében is, meg külön lenyomatban is meg fog jelenni. — Az Országos Magyar Iskola-egyesületlől — melynek Körünk tagja — megkaptuk az 1893. évről szóló számadó jelentést és az április hó 20-én megtartott közgyűlésre szóló meghívót. — *Beléptek a körbe:* Herzog Samu, Novák Alajos (Hungária), Lerner Samu, Pethő István (Toldy), Mellinger Sándor (Buschmann), Nemes Ferencz (Neumayer), Platz József (Márkus), Nebenzahl Adolf, Krausz Sándor (Czettel és Deutsch), Martinkovics Antal (Pallas), Schwartz Ferencz, Béró Nándor (Athenaeum), Horváth Jenő (Hornyánszky), Seper Kajetan (Hazánk), Szöllősy Mihály (Graphica szerk.), Węgner Ottó (Résvény), Schneider Ignác (Markovits). — *Kiléptek a körből:* Láng Géza (Hornyánszky). — *Meghallak:* Strasser Géza (Résvény), Flach Ferencz (Franklin). — *Hátralék miatt törtelendők:* Drahos Pál, Beiger Ferencz, Salamon Mánó (Franklin), Schwarcz Gábor (Pallas), Wirdisch Károly (Athenaeum).

E jelentés felolvasása után kéri Elnök az üléstől a *Kossuth-temetés* és a *szaklap-kiállításra* fordított kiadásokra nézve az utólagos jóváhagyást. — Megadattott.

Csorda Ferencz kérdést intéz a Kézikönyv ügyében, hogy milyen stádiumban van az jelenleg?

Elnöklő felvilágosítását, hogy a munkálatok még mindig tartanak, köszönettel vette tudomásul felszólaló.

Rencsisovszky Ferencz pénztáros fölolvassa ezután a folyó év február és márczius haváról szóló pénztári kimutatást, mely a következő:

Pénztári kimutatás 1894. évi február hóról. *Bevétel:* Át hozat a mult hóról 882.—, 10 db. Hitelszöv. részjegy à 5 frt = 50.—, 2 db. Gutenberg-részvény à 25 frt = 50.—, Gutenberg szobor-alap 50.—, Tagsági járulékokban befolyt: Államnyomda —, Athenaeum 9.60, Budapesti Hirlap 4.20, Buschmann 1.30, Czettel és Deutsch 2.70, Egyetemi nyomda —, Fischer és Mika —.60, Franklin 6.—, Hazánk 6.—, Hungária 1.80, Kosmos 2.10, Légrády 1.20, Markovits és Garai 1.20, Nagy Sándor 1.50, Neumayer 2.70, Pallas 5.30, Pester Lloyd 1.20, Pesti részvény-nyomda 13.80, Posner 2.40, Rózsa K. és neje 2.20, Toldy —, Wodianer —.90, Esztergomból —, Egyesektől: Neufeld M. 1.20, Gelberger M. —.30, Kosovitz R. —.30, Keller Á. —.30, Krausz S. —.30, Kirmann B. —.30, Weiser S. —.60, összesen 70.—. Ebből 10% szakirodalmi alapra 7.—, összeg 63.—. Január 20-án rendezett multság. (Augenfeld A. 2.—, Juhasz J. 1.— felülfizetés) 32.20. Szakirodalmi alap: Át hozat a mult hóról 620.61, 10% a főpénztárból 7.—, főösszeg 1754.81. — *Kiadás:* Január 20-iki multság 233.06, Iskolaegyesület tagdíja 2.—, apró vegyes kiadás 2.85 = 237.91; készpénz a hó végén 739.29, 10 db. Hitelszöv. részjegy à 5 frt = 50.—, 2 db Gutenberg-részvény à 25 frt = 50.—, Gutenberg szobor-alap 50.—. Szakirodalmi alap: szaklapra előfizetés 3.25. Készpénz a hó végén 624.36. Főösszeg 1754.81.

Pénztári kimutatás 1894. évi márczius hóról. *Bevétel:* Át hozat a mult hóról 739.39, 10 db. Hitelszöv. részjegy à 5 frt = 50.—, 2 db. Gutenberg-részvény à 25 frt = 50.—, Gutenberg szobor-alap 50.—. Tagsági járulékokban befolyt: Államnyomda 3.30, Athenaeum 7.80, Bróza —, Budapesti Hirlap 4.50, Buschmann 1.60, Czettel és Deutsch 3.—, Egyetemi nyomda 4.20, Fischer és Mika —.60, Franklin 6.60, Hornyánszky 2.40, Hungária 1.80, Kosmos 1.80, Légrády 1.20, Markovits és Garai —.90, Márkus 1.08, Nagy Sándor —, Neumayer 1.80, Országgy. Ért. —, Pallas 7.50, Pester Lloyd 2.10,

Pesti részv.-nyomda —.—, Posner 2.10, Rózsa K. és neje —.—, Toldy —.90, Wodianer 1.50, Pécsről —.—, Esztergomból —.—, Egyesektől: Gelberger M. —.30, Farkas M. —.30, Gottes Ignác —.30, Mayer R. 3.60, Venkovits K. —.90, Weiser J. —.30, összesen 63.10. Ebből 10% szakirodalmi alapra 6.31, összeg 56.79. Szakirodalmi alap: áthozat a mult hóról 624.36, 10% a főpénztárból 6.31, fösszeg 1576.85. — *Kiadás*: Nyomda-számla 5.50, Jótékonyági Kör jegy-megváltása 2.—, meghívó-kihordás, apró vegyes 5.90, összesen 13.40. Késpénz e hó végén 782.78, 10 db. Hitelszöv. részjegy á 5 frt = 50.—, 2 db. Gutenberg-részvény á 25 frt = 50.—, Gutenberg szoboralap 50.—. Szakirodalmi alap: Szaklapokra, könyvekre, könyvkötésre 11.80. Késpénz a hó végén 618.87. Fösszeg 1576.85.

A pénztáros jelentése minden megjegyzés nélkül vétetett tudomásul.

Mivel szakkérdés nem tétetett és a netáni indítványoknál se szólat fel senki, Elnöklő ezt, a nyári szezonban utolsó havi ülést bezárja s kéri a tagokat, hogy a jövőre nézve is oly élénk érdeklődéssel viseltessenek a Kör irányában, mint a hogy az, különösen az utóbbi időben, tapasztalható volt.

Kelt mint fent.

Tichy Ákos, titkár.

Körünk megkeresésére Krecsányi Ignác úr, a krisztinavárosi szinkör igazgatója, kedvezményes jegyeket bocsátott a kör tagjainak rendelkezésére. Ezen kedvezményes jegyek váltásához szükséges utalványok darabonként egy krajczárért kaphatók Weinberger Dezső (Franklin), Pamuk Ferencz (Athenacum), Striska Ede (Hazánk), Gelléri Mihály (P. r.-ny.), Schwind Béla (Pester Lloyd), Steiner Adolf (anya-egylet) uraknál és Rencsisovszky Ferencz szak-köri pénztárosnál (VI., Csengery-utca 49. II. 22).

Mérsékelt jegyárak:

Nagy páholy	3 frt	I. rendű körszék	35 kr.
Zsölyeszék	90 kr.	II. »	30 »
I. rendű zártzék	70 »	Földszinti bemenet	30 »
II. »	55 »	Karzati zártzék	30 »
III. »	40 »		

Vasárnap és jutalomjátékoknál földszinti bemenetre jegyek nem adának ki.

A városligeti szinkör igazgatója, Feld Zsigmond úr, Körünk tagjai részére szintén adott mérsékelt árú jegyeket, még pedig a következő helyekre és árakon: zsölye 60 kr., földszint 50 kr., oldalföldszint 30 kr. Szelvénnyek (darabonként 1 kr.) kaphatók: Gelléri Mihálynál (Részvényny.) és Rencsisovszky Ferencz pénztárosnál.

Április hónapban a következő üzletek fizettek tagsági díjat: Államnyomda 2.40, Athenacum 10.80, Brózsza —.30, Buschmann 1.60, Budapesti Hirlap 4.20, Czettel és Deutsch 3.30, Egyetemi nyomda 3.90, Fischer és Mika —.60, Franklin 4.50, Hazánk —.90, Hornyánszky 2.40, Hungária 3.—, Kosmos 1.80, Légrády 1.20, Markovics és Garai —.60, Márkus —.90, Nagy Sándor —.—, Neumayer —.—, Országgy. Ért. —.—, Pallas 6.40, Posner —.—, Pester Lloyd 1.20, Részvény 14.40, Rózsa K. és neje —.—, Wodianer —.—. — Egyesek: Kirmann B. —.30, Gelberger M. —.30, Kosovitz R. —.30, Aradról 1.20, Esztergomból 3.30, Pestről 9.50.

A t. házipénztáros, valamint a szak-köri tag urakat kérem, hogy minden a Kör pénztárnokát illető ügyben hozzám, lakásomra (VI., Csengery-utca 49. II. 22.) forduljanak; ugyanoda küldjék a tagsági díjakat is, melyek különben Wolf Antal egyleti küldöncz utján is beküldhetők. Lakásomon egész nap található vagyok, kivéve hétfőt, mikor is délelőtt 1/29—10¹/₂—ig a Neumayer-féle nyomdában (VI., Szerecsen-utca 35.) állok a t. Körtagok rendelkezésére. **Rencsisovszky Ferencz, pénztáros.**

Adakozások Kossuth Lajos szobrára. Szakunk művelői körében is hálás visszhangra talált az fülhívás, melyet a Kossuth-szobor országos végrehajtó-bizottsága bocsátott ki, fülhiva benne Magyarország fiatal a szobor alapjára való gyűjtésre. Még most is érkeznek hozzánk az adakozások s reméljük, hogy még érkezni fognak tovább is, a mennyiben

igen sok gyűjtő-ív van még kézben. Hogy több nagyobb fővárosi nyomda e kimutatásból hiányzik, annak oka az, hogy ott a mi gyűjtő-ívünk kibocsátása előtt már gyűjtöttek. E helyütt is kérjük t. szaktársainkat úgy a fővárosban, mint a vidéken, hogy gyűjtsenek a maguk körében és a begyűlt összeget küldjék be minél előbb a Szakkör alelnökének, **Gelléri Mihály** úrnak czimére (Budapest, V. kerület, Hold-utca 7. szám). Ha adakozás nem történt, a gyűjtőívet kérjük üresen visszaküldeni.

Eddig a következő adományok folytak be hozzánk:

Áprilisi füzetünkben kimutattunk 28 frt 65 krt.

Azóta adakoztak:

Buschmann Ferencz nyomdájából:

Klein Henrik 20, N. N. 20, Goldschmid N. 10, Hebentanz Sándor 20, Baán D. 20, Fischer József 20, Novotny K. 20, K.-Mészáros Dezső 20, Romberger Tivadar 20, Prachtmann Sándor 10, Haller L. K. 10, Ligeti J. 20, Klein Ignác 40, ifj. Aigner Antal 30, Wisinger M. 20, Benjás Sándor 10 kr. Összesen 3 frt 10 kr.

M. kir. államnyomdából:

Illés István 20, Stibriz István 20, Sándor Gyula 10, Kribusz Ödön 10, Molnár Béla 20, Kis János 20, Schwarcz József 40, Lubik Zoltán 20, Varga Dezső 40 kr. Összesen 2 frt.

Neumayer Ede nyomdájából:

Gang Károly 50, Kohn A. 20, Schiffer Ármin 20, Grossmann Miksa 20 kr. Összesen 1 frt 10 kr.

Czettel és Deutsch nyomdájából:

Spitz Adolf 50, P. J. 30, Mannheimer Ármin 30, Guth Károly 30, Krausz Sándor 30, Nebenzahl Adolf 30, Klein Lipót 20, Sák Adolf 30, Ratics Jenő 30, Grünberger Sándor 20, Weinfeld Simon 30, Kohn Áron 30, Angyal Zsigm. 20, Lang József 40, Fleischmann Fr. 20 kr. Összesen 4 frt 40 kr.

Markovics és Garai nyomdájából:

Pottok Miksa 50, Varga Géza I. 50, Polgáry József 50, Wenczel Gusztáv 50, Pfeiffer Miksa 50, Stalla Márton 50, Strommer János 50, Rles Vilmos 30, Grünspan József 30, Hipper Sándor 30, Goldschmidt Mór 30, Weiszinger István 30, Burghardt Péter 20, Kolacsek József 20, Rosenzweig Béla 20, Weiner Mór 20, Neumayer Antal 10, Thamm Irma 10, Bieber Mária 10, Murányi Irma 10 kr. Összesen 6 frt 20 kr.

Rigler J. Ede nyomdájából:

Gibicz Imre 50, Gutemann Ede 10, Hork József 10, Forberger Pál 10, R. K. 10, Kohn Samu 10, G. F.-né 10 kr. Összesen 1 frt 10 kr.

Dobay János nyomdájából, Gyula:

Schäffer Lajos 1 frt, Szigethy Ákos 1 frt, Györfly Gyula 1 frt, Moreggio Károly tanoncz 1 frt. Összesen 4 frt.

Ref. főiskola nyomdájából, Sárospatak:

Schmertz László 50, Pavletitz 20, Liskay Antal 20, Klein József 20, Vattay Géza 20, Belényesi Lajos 50, Matuszka Sándor 20 kr. Összesen 2 frt.

Hedvig Sándor nyomdájából:

Weiser Izidor 30, Willheim Lipót 30, Weisz Ármin 30, W. E. 10 kr. Összesen 1 frt.

M. Peótz Ignác gyűjtése:

M. Peótz Lujza és Marianna, N. Nelli (angol kisasszonyok intézetéből) 50—50, Gulyás Ferencz szabómester 30, W. A. fűszerkereskedő 50, Szopkovits Gyula építész-jelölt 30, M. Peótz Ignác 40 kr. Összesen 2 frt 50 kr.

Brózsza Ottó nyomdájából:

Kronits Ljubomir 20, Schwarz I. István 20, Lebenhüfer János 10, Krupits József 10, Wassiliades O. 10, Urbanetz Károly 10, Huber Antal 10, Bernáth József 10, Hanicsék Ágoston 10, Popper Ármin 10, Kiss Károly 10 kr. Összesen 1 frt 30 kr.

Pesti Lloyd-Társaság nyomdájából:

Schwind Béla 50, Kápusza József 50, Lill Sándor 50, Sailler Lajos 50, Schuster Ágoston 50, László Dániel 20, Dobes Ignác 20, Tessák Nándor 50, Jantsy Henrik 50, Tornai Károly 20, Hohe József 20, Vogl Ferencz 20 kr. Összesen 4 frt 50 kr.

Hungária-nyomdából:

Silberger József 1 frt, Kerkovszky A. 50, Stern Lipót II. 50, Novák Alajos 50, Bleyer Mihály 50, Spatz Henrik 30, Herczog S. 60, Kurtz I. 30 kr. Összesen 4 frt 20 kr.

M. kir. egyetemi nyomdából:

Fekete Ferencz 1, Szép János 1, Eger Antal 1 frt, II. J. 20, Petkó Imre 30, J. F. 20, Ilanszky S. 20 kr., Ocska Ignác 1 frt, Ilanszky József 20, Schuder Lőrincz 20 kr., Barnafy István 1 frt, N. L. 20, K. E. 20, K. D. 20, V. A. 20, Sz. P. 20, Cz. K. 20, K. 10 kr., Péczely Balázs 1 frt, Csabina Mihály 10, Némethi Sándor 10, Stefan Ferencz 10 kr. Összesen 8 frt 90 kr.

Franklin-Társulat nyomdájából:

Weinberger Dezső 1 frt, Sturm Emil 50 kr., Ács Mihály 1 frt, V. L. 20, Deutsch Ignác 10, Simkó István 10, Téri Sándor 20, Sonnenfeld Ignác 10, Spustyák Ferenc 30, Oberfrank Ferenc 10, Nyársík Antal 10, Francz János 10, Preisich Jakab 10, Parizek Ferenc 10, Hercz Manó 20, Harstein Menyhért 10, Zsakó Árpád 20, Diamant Sándor 15, Deutsch Henrik 10, Papp György 10, Beiger Ferenc 10, Krausz Manó 10, Mittmann Sándor 20, Pethő Sándor 50, Katits Antal 20, Anda Lajos 10, Auszterweil Sándor 20, Szalacsy József 20 kr. Összesen 8 frt 45 kr.

Özv. Boruth E. nyomdájából:

Boruth Elemerné 2 frt, Farkas Lajosné 1 frt, Evva Mariska 1 frt, Kesik Ödön 1 frt, Kosovltz R. 1 frt, Müller Mór 50, Baron L. F. 50, Hecht M. 50 kr., Breuer Fülöp 1 frt, Fischera János 30, Brenek Gusztáv 20, Götzl József 50, Huber Paula 10 kr. Összesen 9 frt 60 kr.

Pesti könnynyomda-részvénytársaság (szedő-osztály):

Tanay József 2 frt, Gelléri Mihály 50, Tichy Ákos 50, Poleszák Gyula 50, Gibitz János 50, Köhler János 50, Szikora J. 50, Janovits Ferenc 50, Róth Lipót 50, Vékony Sándor 40, Fischhof Henrik 40, Vecsery Lajos 30, Gyarmathy Ferenc 30, Horváth Ferenc 30, Czyrin János 30, Jándy Imre 30, Hebalik János 30, Melbinger Antal 30, Fleichmann Izidor 25, Firtinger Károly 20, Grócz Ernő 20, Scheicher Géza 20, Bauer J. M. 20, Szimhart Imre 20, Kőrösy József 20, Szathmáry Lajos 20, Pollák Simon 20, Simon János 20, Somlyai Imre 20, Wellesz Béla 20, Sallay Gusztáv 20, Pözl Ede 20, Payer Adolf 20, Lipnyiczky Károly 20, Schmidt János 20, Faludi Mihály 20, Sembery Pál 20, Grünberger Vilmos 20, Sándor József 20, Pénczes Sándor 20, Keményffy Dezső 20, Reichenberg Ármán 20, Arleth József 20, Berger Samu 20, Haraszthy József 20, Paizer József 20, Filach Géza 20, Botsak Ferenc 20, Mayerik Miklós 20, Schwert Frigyes 20, Faller Károly 20, Grosz Miksa 20, Weisz Jakab 20, Lohr Antal 20, Kauffmann József 20, Darida István B. 20, Wégener Ottó 20, Kollmann József 20, Varga Géza II. 20, Szeghő Alajos 20, Gyulay Nagy Sándor 20, Freiberg Adolf 20, Weber György 20, Linzenpolcz János 20, Majoros Elemér 10, Harangi János 10, Scheicher Vilmos 10, Wasserburger Henrik 10, ifj. Aigner József 10 kr. Összesen 18 frt 85 kr.

Márkus Samu nyomdájából:

Salamon J. 1 frt, Stöckl Mihály 20, Kahn Sándor 40, Kun Kornél 30, Weintraub Vilmos 30, Bogár Ignác 20, Grosz József 40, Czech Antal 50, Aranyosi József 20, Braun Elemer 50, Kohn Simon 20,

Berger Zsigmond 20, Spárl Ignác 30, Sinkovits F. 50, Kaiser Erzsébet 10, Adametz Erzsébet 10, Fridler Johanna 10, Fölker Katalin 30, Appel Mari 10, Steinitz Laura 10, Sehr Viktória 10, Weiss Laura 10, Stöckl Teréz 10, Geiger Anna 10, Richter Lipót 20, Blau Miksa 25, Engel S. Zsigmond 30, Schneider Ignác 20, Hruschka Mihály 20 kr. Összesen 7 frt 55 kr.

Buzárovits G. nyomdájából, Esztergom:

Bellovits Ödön 1 frt, Nyáry Gusztáv 1 frt, Bohon Lajos 1 frt, Jambrik Gyula 1 frt, Szöllőssy Károly 1 frt. Összesen 5 frt.

Tatzs-féle nyomdából, Pécs:

Kösa József 30, Bráz Zsigmond 30, Leitemann 20, Técsy 20, Mátyus Jenő 30, Horváth György 20 kr. Összesen 1 frt 50 kr.

Engel Lajos nyomdájából, Pécs:

Schuch Imre 20 kr.

Pécsi Ujság nyomdájából, Pécs:

Kirsteier János 20, Deutsch Lajos 20 kr. Összesen 40 kr.

Lyceumi nyomdából, Pécs:

Fiedler Károly 30 kr.

Fővárosi nyomda, vonalzó- és könyvkötő-részvénytársaság nyomdájából:

Kohn Dezső 50, Frommer Mór 50, Gelberger Mihály 50, Waldmann Henrik 20, Illés Piroška 10, Rengl Anna 10, Csek Etel 10, Ivanits Etel 10, Pál Gyula 50, Magyar György 10, Kiss István 10, P. J. 10, Lek Lipót 10, Moskovitz Márton 20, Vincze Nándor 20, Adler Miksa 15 kr. Összesen 3 frt 65 kr.

Kluger Lajos gyűjtése:

Kluger Lajos 50, Gelléri Miksa 10, Gelléri József 10, Kleinne Gelléri Józsa 50, Grosz Náthán 50, Kluger Böske 10 kr. Összesen 1 frt 80 kr.

Összesen begyűlt eddig hozzánk 129 frt 25 kr.

A lap papirosa Dávid K. és Fiától. — Szövegírás az Első Magyar Betűöntőde-Részvény-Társaságtól.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V. ker., Hold-utca 7. sz.

Kiadó-tulajdonos: a »Könyvnyomdászok Szakköre«.

Felölös szerkesztő: TANAY JÓZSEF. * Főmunkatárs: BAUER JÁNOS M.

A »GRAFIKAI SZEMLE«**ELŐFIZETÉSI ÁRA:**

egész évre 2 frt = 4 korona,
félévre 1 frt = 2 korona.

Egyes szám ára 20 kr. =
40 fillér.

Az egyes számok nyomdánkenti
elárúsításával a fővárosban

KUBIN J. colporteur van megbízva.

HIRDETÉSEK ÁRA:

egész oldal 12 frt = 24 kor.,
féloldal 7 frt = 14 korona,
negyed oldal 4 frt = 8 kor.,
nyolczad oldal 2 frt 50 kr.
= 5 korona.

Tizenkétszeri közlésnél 30, hat-
szori közlésnél 15% engedtetik.

EGY MAGYAR KORREKTOR ajánlkozik hetilap vagy más művek korrekurájának olvasására, jutányos díjazásért. Cím a kiadóhivatalban.

BÖLE JÓZSEF
NYOMDAI ASZTALOS
BUDAPEST, VII., ISTVÁN-TÉR 9. SZ.

Ajánlja magát különösen **könyvnyomdatulajdonosoknak szedőszekrények** s egyéb nyomdai berendezések elkészítésére.

Regálisok és szekrények állandóan raktáron vannak és azonnal szállíthatók.

Nyomdai szekrény- és állvány-javításokat és vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

Cs. és kir. szab.

HERMANETZI PAPIRGYAR

— RAKTÁRA —

Budapest, V. ker., Arany János-utca 8. sz.
(Alapított 1829. évben).

Levél-, könyv-, nyomda-, boríték-,
író-, karton-, rajz-, csomagoló- és
göngypapírok.

Merített író-, okmány- és könyvpapírok.

Másoló-, selyem- és virág-selyempapírok.

★
Itató-, szűrle- és mindennemű
merített nyomdapapírok.

Mindennemű lemezek stb. Papirzaeszkőgyár.

GANZ és TÁRSA

Vasöntő és Gépgyár Részvény-Társulat
BUDAPESTEN.

Különleges gyártmányai: TELEFON 1200.

Vas- és aczelöntvények,

Gáz- és petróleum-motorok,

álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Gázmotoraink következő előnyökkel bírnak: olcsó ár, igen kevés gáz-fogyasztás, a tolattyú elhagyása, kis térfogat, csekély súly, nyugodt s egyenletes járás, javítás csak ritkán fordulhat elő s ez is igen egyszerűen és könnyen eszközölhető.

Turbinák

a helyi viszonyok szerint szerkesztve, pontos szabályozással.

Transmissiók

(közlőművek) és mindennemű építési és gépészeti munkák.

Elektromos világítási berendezés és erőátvitel

nagyobb távolságra is, saját kibróbált rendszerük szerint.

Papir- és farost (cellulose) gyártására szolgáló gépek.

647. sz.

Tömöntőde
Galvanoplasztika

A. Numrich & Co. Lipcse

BETÜÖNTÖDE, RÉZLÉLIA
ÉS
RÉZBETŰK GYÁRA.

A t. nyomdatulajdonosok figyelmébe ajánlja
termékeit szükségleteik beszerzésénél.

A legkitűnőbb kemény érez, igen
olcsó árak és méltányos fizetési
feltételek.

Próbákkal kívánatra szíve-
sen szolgálnak.

Papirnagykereskedés Moiret F. Ödön Budapest, Gyapju-utca 6.

Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy

ROEDER GUSZTÁV ÉS TÁRSAI

cs. és kir. szab. marschendorfi géppapirgyárának raktárát

átvettem és e jó hírnevű gyártmányokból, u. m. levél-, irodai-, okmány-,
könyv-, boríték-, carton- és itatós-papirokból a legdúsabb választékot fogom
raktáron tartani.

Budapest, 1894. május hónapban.

Teljes tisztelettel
Moiret F. Ödön.

WEINWURM ANTAL

fényképész,
első magyarországi chemi-
graphiai műintézete.

Budapest, Károly-u. 3.

Készít mindennemű horganyedzésű duczot autotypia, phototypia, chemigraphia és chromotypia útján. Alaprajzok, térképek, hálózatok fotolithographia útján a legjutányosabban s pontosan sokszorosítottainak.

Külön berendezés házon kívül fényképfelvitelre.

Rust J. H. és Társa
BKTÜÖNTÖDÉJÉK ÉS MŰSZAKI GYÁRA
BÉCS, V KERÜLET, GRIESGASSE 10.

Nyomdai teljes felszerelések, bármilyen nyelvű betűk, körzetek, ékítmények, rézléniaiak és vignetták.
Mérsékelt árak. * Többszörösen kitüntetve. * Szolid kivitel.

Ifj. Thümecke Károly Gépgyára

Budapest, IV. kerület, Koronaherczeg-utca 3. szám.

Különlegesség:

Könynyomdai gépek.

A würzburgi

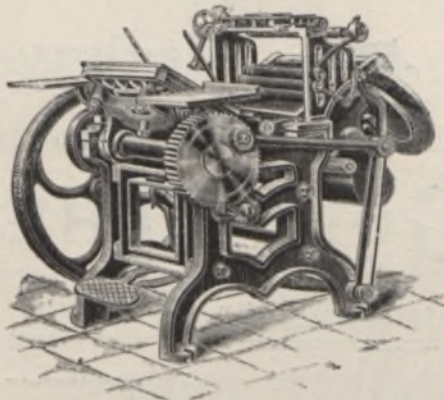
Bohn és Herber-féle
gyorsajtógyáregyed képviselője.

Könynyomdák teljes felszerelése.

Pontos szállítás.

A legmértányosabb feltételek.

Kétévi jótállás.

Legújabb javított

„LIBERTY“
amerikai tégelynyomó-sajtó.

Leggyorsabb festékcseré Új,
javított festékszerkezet.

Óránkint 1000–1500 pl. nyomás.

Hibátlan register.

Erős, szolid építési szerkezet.

Kitűnő festékeldörzsölés.

A benyomandó papiros nagysága jóval nagyobb lehet, mint a tégelyfelület nagysága.

Szám	Belső rámbőség	Tégelynagyság	Térfogat	Ára frt	
I	260 × 380 $\frac{m}{m}$	393 × 300 $\frac{m}{m}$	130 × 180 $\frac{cm}{m}$	500	Budapesten, bele- értve a láda és csomagolást.
II	300 × 400 »	425 × 315 »	130 × 180 »	650	
III	350 × 500 »	525 × 393 »	145 × 190 »	840	

A sajtók nyomásra készen s ha másként nem kívánatik, Didot-féle betűmagasságra igazítva szállítatnak.

Schriftgüesere
Ludwig & Mayer
 Frankfurt a. M.

hat die
 reichste Auswahl
 in
Titel- u. Zierschriften
 modernster Schnitte.

Vorzügliche
 neue **Anzeige- und**
Reklameschriften.

Neue Brodschriften in Fraktur,
 Antiqua und Cursiv
 in kräftigen eleganten Original-Schnitten.

Bestes Metall!
Vorzügl. Guss!
Billige Preise!

Specialität: **Schreibschriften.**

A Könyvnyomdászok
 Szakkörének kiadásában
 m. é. decemberben meg-
 jelent és kapható a

MAGYAR

NYOMDÁSZOK

1894. IX. évfolyama. **ÉVKÖNYVE**

Szerkeszté:
Gelléri Mihály

Ára szép vászonkötésben helyben 60 kr., vidékre
 67 krajczár.

Gyűjtőknek 10 példány után egy tisztelet-
 példány jár.

Az 1887—1893. hét évfolyam ára együtt rendelve
 3 frt, egyenkint 50 kr.

Megrendelhető e lapok kiadóhivatalánál: Budapest, V.
 hold-utca 7. szám.

A vidékről minden egyes példányért 67 krajczár küldendő.

Géplevelboríték * Gyászlapok

Névjegy-karton

Gyári főraktár Magyarország részére:

GOLDZIEHER GÉZA

BUDAPEST

V. kerület, Arany János-utca
 20. szám alatt.

A MYRTLE MARK kapható minden papírkereskedésben.

Legjobb és legkitünőbb
 minőségű

Papíráruk.

GESCHÜTZT.

Myrtle
Mark

DEPOSÉ

Chemigrafiai műintézet

CZINKOGRAFIA

Fénynyomatok
gyorssajtók berendezésével.

Divald Károly Fiai
Műintézete

EPERJES ÉS BUDAPEST
IV., KOSSUTH-UTCZA 1. SZ.
FERENCZIEK BAZÁRA.

Készülnek : **FOTOTYPIA**
CHEMIGRAFIA
AUTOTYPIA

Árak jutányosak. ** Minták kívánatra ingyen.

BETŰ- ÉS TÖMÖNTŐDE.

Folytonos készletben tart szerb és héber betűket, körzeteket és kizárásokat, nyomdai szerelvényeket, betűszekrényeket és állványokat, a leggyorsabban készítve és legjobb minőségben kiállítva.

FISCHER ÉS MIKA

Nagy választékot tart a legkülönbébb czélszerű és divatos

KÖNYV- ÉS CZÍMIRÁSOKBÓL.

Elvállal igen jutányos áron egész nyomdai berendezéseket.

Budapest, Király-utczá 83. sz.

ÁLLAMILAG KEDVEZMÉNYEZETT

Első Magyar Könyv- és Könyomdai
Festék-Gyár

Kurzweil János és Társa

V., HOLD-UTCZA 25. BUDAPEST V., HOLD-UTCZA 25.

Újság-, mű-, illusztráció-, díszmű- és mindenféle színes festékek,
kenezék, bronzok.

VEGYMŰSZAKI ÉS VEGYÉSZETI TERMÉNYEK KÉSZÍTÉSE.

»Patent« gelatin-hengeranyag stb.

A TEMESVÁRI KIÁLLÍTÁSON EZÜST ÉREMMEL DÍJAZVA.

TELJES GÉPBERENDEZÉSEKET

(légszusz- vagy petroleum-motorokkal, transmisiókkal stb.)

Kő- és könyvnyomdák, litografiai műintézetek, könyvkötészetek, papirdobozkészítő-gyárak, játzókártya-gyárak, papir- és kéregpapir-gyárak, színes papirt előállító gyárak, album-gyárak, dombornyomó-intézetek stb. stb. részére utólérhetlen szép kiállításban és a legjobb szerkezetekkel szállít

Krause Károly gépgyára, Lipszében.

Főképviselek Ausztria-Magyarországon: Paul Becker Wien, IV., Starhemberg-Gasse 24. és Galitzenstein H. Budapest, V., Erzsébet tér 5. sz., a kiknél mintaraktárak is vannak.

Chemigrafiai műintézet.

FISCHER LIPÓT

BUDAPEST

IV. ker., Ujvilág-uteza 12. szám.

Clichéket, árjegyzékek, könyvek,
hirdetések s nyomtatványok képes
kiállítására

kifogástalan kivitelben, gyorsan és leg-
olcsóbb árakon készít.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöl-
tetnek.

GRAFIKAI SZEMLE

1893. ÉVFOLYAMÁHOZ

DÍSZES BEKÖTÉSI TÁBLÁK

(kék és piros színben)

megrendelhetők a kiadóhivatalnál. Ára vidékre
67 kr., helyben 60 kr.

BEIT & PHILIPPI
Fabrik von schwarzen
und bunten
BUCH- & STEINDRUCK-ARBEITEN
FIRNISSEN.
"HAMMONIA" WALZENMASSE.
HAMBURG & STASSFURT.

FESTÉK-GYÁRA

HAMBURG
és
STASSFURTBAN

Készít fekete és színes

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI FESTÉKEKET
HAMMONIA HENGERANYAGOT
KENCZÉKET.

Vezérképviselet és gazdagon felszerelt raktár

MÜLLER TESTVÉREK

Főraktár és iroda: BUDAPEST Bálvány-uteza 11.

KURCZ LIPÓT
ÉS TÁRSA
 KÉMIGRAFIAI MŰINTÉZETEK
 Budapest
 IV. Levelezési út 6. sz.
 KÉSZIT
 mindenemű nyomatványhoz szükségelt
CLICHÉKET
 Chemigrafia, chromotypia,
 photo-autotypia,
 FÉMETSZETSTÉ
 TERVEZETEK, TERVEZETEK, ALAPRAJZOK
 photo-lithografikailag
 legszokottan és legalsóbban sokszorosítottan
 Tűdéli megrendelések pontosan
 és jutányosan eszközöltetnek

A

GRAFIKAI SZEMLE

harmadik évfolyamából még néhány kötet rendelkezésre áll. Kötetlenül ára 2 frt.

Könyv- és könyvnyomdai
 festékek gyára.

WÜSTE F.
 — BÉCS —
 I., Kolowratring 9. szám.

GYÁRT: Fekete és színes, kő- és könyvnyomdák részére, valamint réznyomáshoz szükséges mindenemű és színű festékeket,
 hengeryagot és firniszt.

Wörner J. és Társa

Gépgyár és Vasöntöde Budapesten.

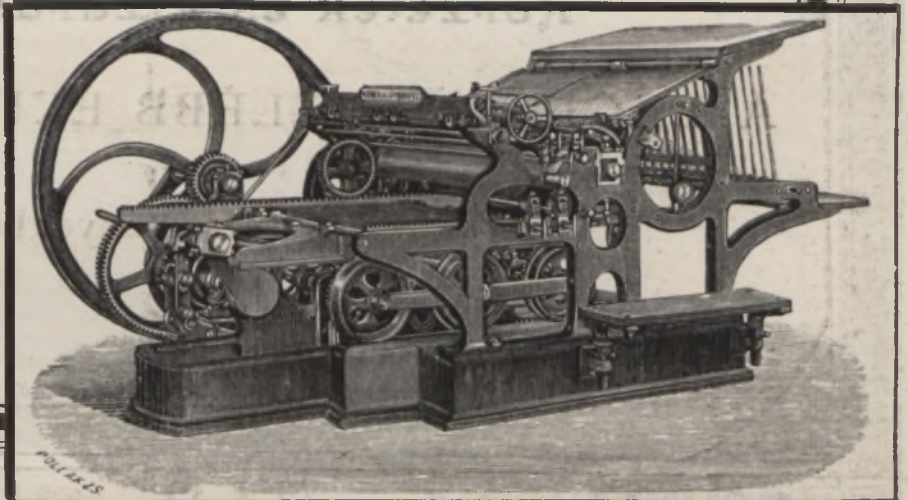
Készít: Egyszerű és kétfős gyorsajtókat. — Kétszínnyomású gyorsajtót. HUNGARICA láb- és kézihajtásra berendezett gyorsajtókat. Amerikai rendszerű téglennyomású gyorsajtókat.

Papírvágó- és lyukasztógépeket. Aranyozó prést könyvkötőknek. Símitó és csomagoló préseket. Töm-öntő-készülékeket.

Minden e ssakba vágómunkák és javítások előálltatnak.

Betűszekrények és állványok.

Körforgású nyomógépek a legújabb szabadalmazott rendszer szerint.

MECHANIKAI MŰHELY

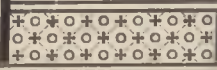
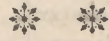
ÓLOMZÁRGYÁRTÁS

Tömöntöde

és

Galvanoplastika

ELSŐ MAGYAR BETÜÖNTÖDE

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

Telefon 450.

BUDAPEST

VI., Dessewffy-utca 32. sz.

Egész Nyomdai Berendezések

✦ ✦ ✦ jutányosan és gyorsan fogatosíttatnak.

Folyton dúsz raktárt tart magyar, német, horvát, szerb, román és
bolgár ékezetű

KÖNYV- ÉS CZÍMIRÁSOKBAN

továbbá

Körzetek és Kizárások

A LEGKÜLÖNFÉLEBB ÉKITMÉNYEK

és egyéb

Nyomdai felszerelvényekben.

E lap szövege az öntöde betűivel nyomtatott.

Nyitra. Huszár István. Irtzer Zsigmond. Özv. Neugebauer Anna. Reicheles Lipót.	Putnok. Gaertner Ignác.	Szabolcsa. Skarnitzl József Örökösei.	Szerencs. Simon József.	Turóc-Szt-Márton. Magyar nyomda. Reszvény-nyomda.
Oravicza. Kehrer C. Wunder Károly.	Resicza. Eisler József. »Hungaria« könyvnyomda.	Szarvas. Sámuel Adolf. Szikes Antal. Sápszky János.	Szigetvár. »Corvina«-nyomda (tulajd. Fried Dávid).	Ujpest. Kaczander es Fuchs. Steiner Károly.
Orosháza. Veres Lajos. Altstädter M. J.	Rimaszombat. Györfy P. G. Rábely Miklós.	Szász-Régen. Burghardt Rezső. Sebesch Károly.	Szilágy-Somlyó. Böllni Sándor.	Ujvidék. Fuchs Ágoston. Hirschenhauser Benő. Miletics Szvetozár. Pajevics Arzen. Popovics Testvérek. Szerb kolostorok könyv- nyomdája.
Ó-Becse. Lőwy Lajos.	Rozsnyó. Kovács Mihály.	Szász-Sebes. Stegmann János. Winkler Gusztáv.	Szolnok. Bakos Istvánné. Fuchs Lipót. Hay Fülöp. »Szolnoki Híradó« ny. Vezáry Ödön. Wachs és Pauncz.	Ujvárv. Gellisz Miksa. Jäger Bertalan. Leval Mór. Székely és Illés.
Ó-Kanizsa. Schwarz A.	Rózsáhegy. Salva Károly.	Szászváros. Fuhrmann R. »Minerva« nyomda r.-társ.	Szombathely. Bertalanffy József. Fekete István. Gábel Ágoston. Seiler H. Özvegye.	Ujverbász. Berkovics Márk fők- nyomdája.
Ó-Orsova. Handl József. Orsovai könyvny. r.-t.	Salgó-Tarján. Friedler Ármin.	Szatmár-Németi. Molnár János. Nagy Lajosné. »Pázmány« könyvnyomda. Litteczky Endre »Szabad- sajtó« nyomdája.	Tab. Pfeifer Ignác.	Vác. Mayer Sándor. »Hunnia« nyomda (tulajd Kohn Viktor).
Ó-Széplak. Nyitravölgyi Gazd. Egylet nyomdája.	Sárvár. Jacoby Bálint.	Szeged. Bába Sándor. Endrényi Imre. Endrényi Lajos. Engel Adolf. Fürtös Testvérek. Várnai Lipót.	Tapolcsa. Lőwy B.	Vág-Ujhely. Brück Samu. Horovitz Adolf.
Paks. Rosenbaum Miksa E.	S.-A.-Ujhely. »Zempléne« nyomdája (tul. Ehleri Gyula). Lőwy Adolf. Landesmann M. és Társa.	Szatmár-Németi. Molnár János. Nagy Lajosné. »Pázmány« könyvnyomda. Litteczky Endre »Szabad- sajtó« nyomdája.	Tata. Engländer Jakab.	Veszecz. Kirchner J. E. Özvegye. Kassanovits M. Kehrer Lajos. Wettl és Veronits.
Pancsova. Jovanovics Testvérek. Konicans M. Miklós. Wittigschlager Károly.	Sárospatak. Ev. ref. főisk. nyomdája : Steinfeld Jenő.	Szegvár. Jördens Testvérek. Horeth Frigyes.	Temesvár. Csanád egyházmegyei nyomda. Délmagyarországi szövet- kezeti nyomda. »Délmagyarországi Köz- löny« nyomdája (tul. Magyar D. S.) Freund Gyula. Mangold Sándor. »Posauna« nyomdája. Rácz M. Stern Gusztáv. Stéger Ernő. Uhrmann Henrik. Veres Samu. »Unio«-könyvnyomda (tul. Ifj. Steiner Károly).	Veszprém. Krausz A. Fia. »Petőfi« nyomda. Számmer Imre.
Pápa. Goldberg Gyula. Nobel Ármin. Reform. főisk. nyomda	Sárospatak. Ev. ref. főisk. nyomdája : Steinfeld Jenő.	Szegvár. Jördens Testvérek. Horeth Frigyes.	Temesvár. Csanád egyházmegyei nyomda. Délmagyarországi szövet- kezeti nyomda. »Délmagyarországi Köz- löny« nyomdája (tul. Magyar D. S.) Freund Gyula. Mangold Sándor. »Posauna« nyomdája. Rácz M. Stern Gusztáv. Stéger Ernő. Uhrmann Henrik. Veres Samu. »Unio«-könyvnyomda (tul. Ifj. Steiner Károly).	Zala-Egerszeg. Özv. Tahy Rozália. Breisach Samu.
Pécs. Engel Lajos. Lyceumi nyomda. Taizs József. Taizs M. özvegye.	Sárospatak. Ev. ref. főisk. nyomdája : Steinfeld Jenő.	Szegvár. Jördens Testvérek. Horeth Frigyes.	Temesvár. Csanád egyházmegyei nyomda. Délmagyarországi szövet- kezeti nyomda. »Délmagyarországi Köz- löny« nyomdája (tul. Magyar D. S.) Freund Gyula. Mangold Sándor. »Posauna« nyomdája. Rácz M. Stern Gusztáv. Stéger Ernő. Uhrmann Henrik. Veres Samu. »Unio«-könyvnyomda (tul. Ifj. Steiner Károly).	Zenta. Klenóczky József. Schwartz Sándor. »Zentai Hírlap« nyomdája
Pécska. Ruber István.	Sárospatak. Ev. ref. főisk. nyomdája : Steinfeld Jenő.	Szegvár. Jördens Testvérek. Horeth Frigyes.	Temesvár. Csanád egyházmegyei nyomda. Délmagyarországi szövet- kezeti nyomda. »Délmagyarországi Köz- löny« nyomdája (tul. Magyar D. S.) Freund Gyula. Mangold Sándor. »Posauna« nyomdája. Rácz M. Stern Gusztáv. Stéger Ernő. Uhrmann Henrik. Veres Samu. »Unio«-könyvnyomda (tul. Ifj. Steiner Károly).	Zilah. Seres Samu.
Perjámos. Pirkmayer Alajos.	Sárospatak. Ev. ref. főisk. nyomdája : Steinfeld Jenő.	Szegvár. Jördens Testvérek. Horeth Frigyes.	Temesvár. Csanád egyházmegyei nyomda. Délmagyarországi szövet- kezeti nyomda. »Délmagyarországi Köz- löny« nyomdája (tul. Magyar D. S.) Freund Gyula. Mangold Sándor. »Posauna« nyomdája. Rácz M. Stern Gusztáv. Stéger Ernő. Uhrmann Henrik. Veres Samu. »Unio«-könyvnyomda (tul. Ifj. Steiner Károly).	Zólyom. Nádasy G.
Pöstyén. Gipsz H.	Sárospatak. Ev. ref. főisk. nyomdája : Steinfeld Jenő.	Szegvár. Jördens Testvérek. Horeth Frigyes.	Temesvár. Csanád egyházmegyei nyomda. Délmagyarországi szövet- kezeti nyomda. »Délmagyarországi Köz- löny« nyomdája (tul. Magyar D. S.) Freund Gyula. Mangold Sándor. »Posauna« nyomdája. Rácz M. Stern Gusztáv. Stéger Ernő. Uhrmann Henrik. Veres Samu. »Unio«-könyvnyomda (tul. Ifj. Steiner Károly).	Zombor. Bittermann Nándor. Oblát Károly Rubinstein N.
Pozsony. Alkalay Adolf. Angermayer Károly. Bick Ábrahám. Brég Janos. Freistadt Mór. Grünsfeld Lipót. Stampfel, Éder és Társa. Schönberger Bernát. »Westungarischer Grenz- bote« nyomdája. Wigand K. F.	Sárospatak. Ev. ref. főisk. nyomdája : Steinfeld Jenő.	Szegvár. Jördens Testvérek. Horeth Frigyes.	Temesvár. Csanád egyházmegyei nyomda. Délmagyarországi szövet- kezeti nyomda. »Délmagyarországi Köz- löny« nyomdája (tul. Magyar D. S.) Freund Gyula. Mangold Sándor. »Posauna« nyomdája. Rácz M. Stern Gusztáv. Stéger Ernő. Uhrmann Henrik. Veres Samu. »Unio«-könyvnyomda (tul. Ifj. Steiner Károly).	Zsombolya. Wunder Rezső.

HORVÁT- ÉS SZLAVONORSZÁGBAN.

Belovár. Fleischmann F. Kolešar N.	Illok. Wortmann A.	Petrinja. Benkó Károly.	Varasd. Platzer József. Stiefler J. B.	Granitz Ignác. Hühn Gyula. Kralj Iván. Jovanović Pajo. Kugli és Deutsch. Rulić Ferencz. Scholz Antal »Národne Novine« ny.
Broód (Sz. m.). Schulmann H.	Kaproncza. Kostinčar K.	Pozsega. Klein Lipót.	Vinkovce. Laubner Károly.	Zeng. Luster Hubert.
Diakovár. Egyházmegyei nyomda.	Karlócza. Pavlović K.	Ruma. Wagner J.	Virovitica. Habianec F.	Zimony. Grabovački M. Sopron A. Baics S.
Eszék. Laubner Károly. Pfeiffer Károly. Schaffer Alajos.	Károlyváros. Hauptfeld Károly.	Sziszek. Fanto Adolf. Junker F.	Virje. Ljubić N.	Zsid. Manković P.
Gospic. Zupan M.	Kőrös. Neuberg Gusztáv.	Susak. Grosse küstenländische Buchdruckerei.	Vukovár. Jancsik E.	
	Mitrovicza. Mitroviczai horvát könyv- nyomda-részv.-társaság. Trumić Konstantin.	Uj-Gradiska. Bauer Mór.	Zágráb. Albrecht K. Brusina Antal. Reszvény-nyomda.	

A könyvnyomdász- és betűöntő-segédék egyletei.

Magyarország.

Magyarországi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Egyesy Géza; számvívő Steiner Adolf. Egyleti helyiség: Budapest, VIII., Stáhly-utca 1. Az egylet a központon kívül a következő kerületekre oszlik: *Arad:* Elnök: Varga József; pénztárnok: Lövey Nándor. *Brassó:* Elnök: Feninger Károly; pénztárnok: Merkl János. *Debreczen:* Elnök: Kenderessy Lajos; pénztárnok: Török Ferencz. *Kassa:* Eln.: Rósa Viktor; pénztárnok: Nagy Sándor. *Kolozsvár:* Elnök: Gámán Dezső; pénztárnok: Thummerer János. *Nagy-Várad:* Elnök: Lang József; pénztárnok: Boncze Tivadar. *Pécs:* Elnök: Taizs József; pénztárnok: Safcsák Rezső. *Pozsony:* Elnök: Kalteisz J.; pénztárnok: Dirmeier Nándor. *Szeged:* Elnök: Zeisler M.; pénztárnok: Schwarcz Ferencz. *Temesvár:* Elnök: Freta János; pénztárnok: Doraszil Ferencz.

A nagyszébeni könyvnyomdászok egylete. Elnök: Binder Lajos (Mészáros-utca 47).

Szaktárs-körök a fővárosban.

Könyvnyomdászok Szakköre.

Elnök: Tanay József (Pesti könyvnyomdászverseny-társaság).

Budapesti könyvnyomdászok és betűöntők jótékonyági köre.

Elnök: Concha Károly (Hornvánszky V. könyvnyomdája, V., Arany János-utca 1).

Budapesti gépmesterek és nyomók köre. Elnök: Stern Ferencz (Kertész-nyomda, Mária-Valéria-utca 11.)

Budapesti hírlapszedők köre.

Elnök: Sitte József (Pester Lloyd nyomdája).

Budapesti betűöntők köre.

Elnök: Feldmann I. Pál (Fischer és Mika betűöntődéje).

Budapesti könyvnyomdászok és betűöntők hitel-szövetkezete.

Elnök: Schwind Béla (Pesti Lloyd-Társulat könyvnyomdája).

»Ébredés«-dalkör.

Elnök: Tanay József (Pesti könyvnyomdászverseny-társ.)

»Typographia«-dalkör.

Elnök: Galateo Béla (Államnyomda).

Szaktárs-körök a vidéken.

»Typographia«-dalegylet Temesvár.

Elnök: Freund Gyula, nyomdatulajdonos.

Horvát- és Szlavonország.

A horvát-szlavóniai könyvnyomdászok egylete. (Hrvatsko tipografsko društvo za Hrvatsku i Slavoniju). Elnök: Timet István (Részvénynyomda), Zágrábban.

• Ausztria.

Alsó-Ausztria. Az alsó-asztriai könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Mies Károly. Egyleti helyiség: Bécs, VII., Zieglergasse 25.

Bukovina. A bukovinai könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Witiuk János, Czernowitz, az Eckhardt-féle nyomdában.

Csehország. A csehországi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. »Typografická Beseda«. Elnök: Krunert Károly, Prága, Inselgasse 24.

Felső-Ausztria. A felső-asztriai könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Herzog János (az »Arany szarvas« vendéglőben, Hirschgasse) Linzben.

Gácsország. Galicziai könyvnyomdász-egyesület. (Towarzystwa drukarzy), »Sila« (Erő), Krakóban. — Könyvnyomdász- és kőrajzoló-egylet (Towarzystwó drukarzy i litografów) »Ognisko« Krakóban. Előbbi egyletnek elnöke: Szyjowski András, utóbbié Machalski Tódor, mindketten az I. egyesületi nyomdában. Egyleti helyiség: Ringplatz 12, III.

Karintia. A karintiai könyvnyomdászok, kőrajzolók és könyvnyomók egylete. Az egylet elnöke: Pressien Ferencz (Bertschinger-féle nyomda), Klagenfurtban.

Krajna. A krajnai könyvnyomdászok, kőrajzolók és könyvnyomók egylete. (Društvo tiskarjev, kamnopicsev in kamnotiskarjev na Kranjskem.) Elnök: ifj. Hriber Ferencz, (katholikus könyvnyomda), Laibachban.

Morvaország. A morvaországi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Klima Károly, Thalgaasse 5, Brünnben.

Salzburg. A salzburgi könyvnyomdászok betegsegélyző-egylete. Elnök: Reyer Ferencz (Oellacher-féle könyvnyomda), Salzburgban. — A salzburgi könyvnyomdászok önképző-egylete. Elnök: Pelikán János. (Pustet-féle könyvnyomda), Salzburgban.

Stájerország. A stájerországi könyvnyomdászok és betűöntők segélyző-egylete. Elnök: Dröszler Flórián. (Withalm-féle könyvnyomda), Grácban.

Szilézia. A sziléziai könyv- és könyvnyomdászok és rajzolók egylete. Székhely: Troppau. Elnök: Hoffmann János, Teschnerstrasse 5.

Tirol és Vorarlberg. A tirol és vorarlbergi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Zember József (Rauch-féle könyvnyomda), Innsbruckban.

Európa többi országai.

Belgium. Fédération typographique. (Belgischen Bockdrukkersbond.) Elnök: Laslovski Kajetan.

Bulgária. A bulgáriai könyvnyomdászok egylete. (Blgarsko Typografsko društvo.) Elnök: Čolakow Tódor, »Državen Westnik« kiadóhivatala, Szófiában.

Dánia. Typografiske Forening i København. Elnök: Peterson V., Bordings Bogtrykkeri, Nybrogade 12, Kopenhága. — Dansk typografisk Forening. Elnök: Rasmussen H. F. (a »Kolding Folkeblad« nyomdája), Kolding (Jütland).

Franciaország. Fédération française des travailleurs du livre. A központi bizottság titkára Keufer A., székhelye: Páris, 15, Rue de Savoie. Állandó elnök nincs.

Luxemburg. Luxemburgi nyomdász-egylet. (Association typographique de la Ville de Luxembourg.) Elnök: Bous Gusztáv, St.-Paulus-nyomda.

Németország. A német könyvnyomdászok segélyegylete. Elnök: Döblin Emil, Solmsstrasse 31., III., Berlin SW. — Elzász-Lotharingia könyvnyomdászainak és betűöntőinek segélyegylete. Elnök: Hans Fr., Blygonsstrasse 24, II., Strassburg-Neudorf.

Norvégia. Norsk Centralforening for Bogtrykkere. Elnök: Schulze F. P. »Dagbladets« nyomdája Kristianiában.

Olaszország. Associazione fra gli operai tipografi italiani per l'introduzione e l'osservanza della tariffa. Elnök: Sgr. Angelo Carugati, tipografia Operaira, Corso Vittorio Emanuele 12—16; egyleti helyiség via Rovello 1, Milánóban.

Oroszország. Nyomdásztársaság Rigában. A levelek Wagner Józsefhez, Häcker-féle nyomda, czimzendők.

Románia. »Gutenberg«, a nyomdámunkások általános, kölcsönös segélyző-egylete. (Societate generala de ajutor reciprocu a lucratorilor tipografi din România.) Alelnök: Nicolae Jonescu, Socecu-könyvnyomda, Strada Berzii 136, Bukarest.

Svájc. Svájci nyomdász-szövetkezet. Központi elnök: Unteregger H., Brunnenbergerstrasse 8., St.-Gallenben. — Société fédérative des typographes de la Suisse romande. Központi elnök: Ott Károly, a »National« nyomdájában Chaux-de-Fonds-ban.

Svédország. Svenska Typografförbundet. (Svéd nyomdász-egyesület.) Elnök: G. Edin, »Aftonbladet« Stockholmban.

Szerbia. Szerb nyomdászok egylete. (Družina tipografskih radnika u Srbiji.) Elnök: Konstantinovič György, Belgrádban.

A többi egyletek vagy egyáltalán nem, vagy csak részben állanak velünk kölcsönösségben.